Juridische handvatten

voor het gebruik en misbruik van alcohol en andere drugs in het jeugdwerk

De letter van de wet van A tot Z

JEUGDWERK

Colofon

Deze publicatie is een uitgave van de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen

VAD · E. Tollenaerestraat 15 · 1020 Brussel
tel: 02-423 03 33
fax: 02-423 03 34
e-mail: vad@vad.be
website: www.vad.be
wettelijk depotnummer: D/2001/6030/8

Grafische vormgeving: Carla Cox
Druk: Sintjoris, Merendree

Woord vooraf

Het lijkt wel of we er niet omheen kunnen. Wie met jongeren werkt, krijgt vroeg of laat te maken met alcohol- of druggebruik. Niet altijd even makkelijk om mee om te gaan, zeker niet als er ook nog een juridisch staartje aan vasthangt. Je zou voor minder in je haar krabben.
De juridische aspecten van alcohol- en drugproblemen heeft de naam nogal ondoorzichtig te zijn, terwijl je haar nochtans niet naast je neer kunt leggen. Meer nog, ze bepaalt heel sterk welk drugbeleid[1] je in het jeugdwerk zult uitstippelen. Hierbij zou de wetgeving dan een hulpmiddel moeten zijn, maar ze lijkt voor velen vaak een extra probleem. Er zijn zoveel wetten, omzendbrieven, koninklijke en ministeriële besluiten, dat die gewoon om een wegwijzer lijken te schreeuwen. Vandaar dit boekje.
Hoe steekt de drugwetgeving nu precies ineen, wat zijn je rechten en plichten als jeugdwerker en wat bedoelt de wetgever met sommige bizarre termen? Je vindt het in de volgende bladzijden.

Via een systeem van alfabetisch geordende kernwoorden, worden thema's uit de drugwetgeving behandeld aan de hand van vaak gestelde vragen. Raakt een bepaald thema daarbij een ander trefwoord aan dat elders in de brochure wordt besproken, dan staat die term ***vet en cursief***, zodat je, zo je wil, meteen daar kunt gaan kijken.

We hebben geprobeerd deze technische materie zo helder mogelijk uit te drukken, aan de hand van de meest geschikte termen en begrippen. Daarom willen we graag vooraf nog even enkele begrippen afbakenen. Wanneer we het hebben over 'drugs', bedoelen zowel alcohol, tabak, medicatie (legale drugs) als de 'verdovende middelen en psychotrope stoffen' (illegale drugs). De brede waaier van drugs is dus niet volledig terug te vinden in de drugwetgeving. Deze wetgeving heeft het immers uitsluitend over de illegale drugs.
De opsplitsing tussen legale en illegale drugs kun je niet zorgvuldig genoeg hanteren. Niet alleen is ze een steunpunt in de wetgeving, ze staat bovendien vaak haaks op het intuïtieve aanvoelen van het 'gevaar' of de 'aanvaarding' van bepaalde drugs in sommige milieus. De wetgever is steeds uitgegaan van de omschrijving 'maatschappelijk aanvaard'. Zo zijn bepaalde middelen als tabak, medicatie en alcohol in onze maatschappij aanvaard en legaal, mits een aantal beperkingen als rookvrije ruimtes of alcoholgebruik in het verkeer, terwijl andere drugs als cannabis, XTC, speed, cocaïne en heroïne als niet maatschappelijk aanvaard worden gezien en illegale middelen worden genoemd. Meer informatie over die opdeling vind je trouwens verder in deze brochure onder het trefwoord ***drugs***.

We hopen dat dit werkje duidelijkheid brengt in een complexe materie en dat je er de antwoorden vindt op een stapel lastige vragen. Zo kan het een hulpmiddel zijn en een houvast, maar vooral ook een signaal dat je, hoe zwaar het probleem ook is waarmee je geconfronteerd wordt, er niet alleen voor staat.

De inhoud van deze brochure is voor een belangrijk deel gebaseerd op bestaande teksten en werd kritisch doorgenomen door deskundigen terzake: mevrouw Saskia Van Lint (criminologe, stafmedewerker Druglijn), mevrouw Sarah D'hondt (wetenschappelijk medewerker Katholieke Universiteit Leuven), de heer Paul Vaerneweijck (medewerker juridische dienst Vlaams Verbond van Katholieke Scouts en Meisjesgidsen), mevrouw Nicole Caluwé (hoofd parket, jeugdrechtbank Antwerpen) en de heer Karl Van Cauwenberghe (onderzoeks-rechter rechtbank van eerste aanleg Antwerpen), waarvoor onze oprechte dank. Eventuele onnauwkeurigheden en interpretatievrijheid in deze tekst vallen onder de verantwoordelijkheid van de redactie.

---

[1] Meer over een alcohol- en drugbeleid in het jeugdwerk vind je in volgende publicaties: 'Drugs in het jeugdhuis, hoe deal je ermee? Draaiboek voor de uitwerking van een beleid rond alcohol en andere drugs in het jeugdhuis' (VAD, 1995) en 'Drugs in de jeugdbeweging, hoe deal je ermee? Draaiboek voor de uitwerking van een beleid rond alcohol- en andere drugs in de jeugdbeweging' (VAD, 1995).

Misdrijf en straf lijken onlosmakelijk met elkaar verbonden. Zo wordt het ons vaak voorgesteld, maar toch klopt dit niet. Niet iedereen die een misdrijf pleegt en betrapt wordt, moet automatisch ook voor de rechter verschijnen. Ook niet voor inbreuken op de drugwetgeving. Voor het zover komt, liggen er immers nog een pak andere opties open.
Hieronder vind je kort de verschillende fasen van de strafrechtprocedure en de daaraan gekoppelde interventies van de verschillende diensten. Alle begrippen worden verder verduidelijkt in het juridische alfabet.

Fase I Het misdrijf

Bij de vaststelling van een inbreuk op de ***Belgische drugwetgeving*** (***bezit***, dealen, vervoeren,...) stelt de politiedienst een ***procesverbaal*** op dat wordt overgemaakt aan het ***parket***.

Fase II Het parket

Het parket, dit is de procureur des Konings en zijn substituten, oordeelt over het verdere verloop van de zaak. Het beschikt hierbij over een aantal mogelijkheden:

1. ***Seponeren***
   Het misdrijf wordt zonder gevolg geklasseerd.
2. ***Minnelijke schikking***
   Je betaalt, op vraag van het parket, een bepaalde geldsom, waardoor je niet meer vervolgd wordt.
3. ***Bemiddeling in strafzaken***
   In dit geval roept de procureur je op en verzoekt hij je om:
   - of een geneeskundige behandeling of passende therapie te volgen;
   - of in te stemmen met een dienstverlening, waarbij je, op vrijwillige basis, gedurende een bepaalde periode een bepaald werk moet vervullen;
   - of een bepaalde vorming te volgen. Rond agressie, bijvoorbeeld.

   Wanneer je op dit verzoek ingaat, word je niet meer vervolgd door het parket.
4. Strafvervolging
   Het ***parket*** beslist om je te vervolgen.

Fase III Het onderzoek

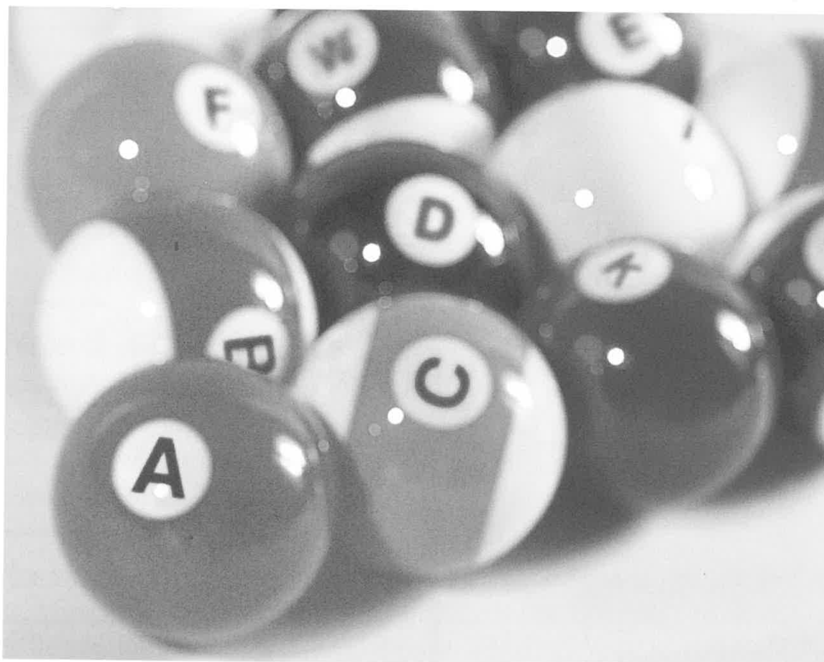
Wanneer het parket beslist om je te vervolgen, zijn er verschillende mogelijkheden. Ofwel handelt het parket de zaak zelf af, ofwel wordt de onderzoeksrechter gevorderd. Dit laatste zal vooral het geval zijn wanneer je van je vrijheid beroofd bent en ***ter beschikking werd gesteld*** van het parket. In dit geval moet je binnen de 24 uur worden vrijgelaten of onder aanhoudingsmandaat gesteld worden door de onderzoeksrechter. Het staat het parket ook vrij om zelf een beslissing te nemen om je terug in vrijheid te stellen, maar dit moet alleszins binnen de 24 uur gebeuren. Beslist het parket om de zaak aanhangig te maken bij de onderzoeksrechter en een aanhoudingsmandaat te vorderen, dan heeft deze laatste verschillende mogelijkheden:

1. Ofwel blijf je aangehouden: ***voorlopige hechtenis***
   De onderzoeksrechter moet deze beslissing binnen de 24 uur betekenen.
2. Ofwel blijf je niet aangehouden: voorlopige vrijheid
   De onderzoeksrechter kan je zonder meer terug in vrijheid stellen of hier bepaalde voorwaarden aan verbinden ***(vrijlating onder voorwaarden).***

Fase IV De rechtbank en strafmaatregelen

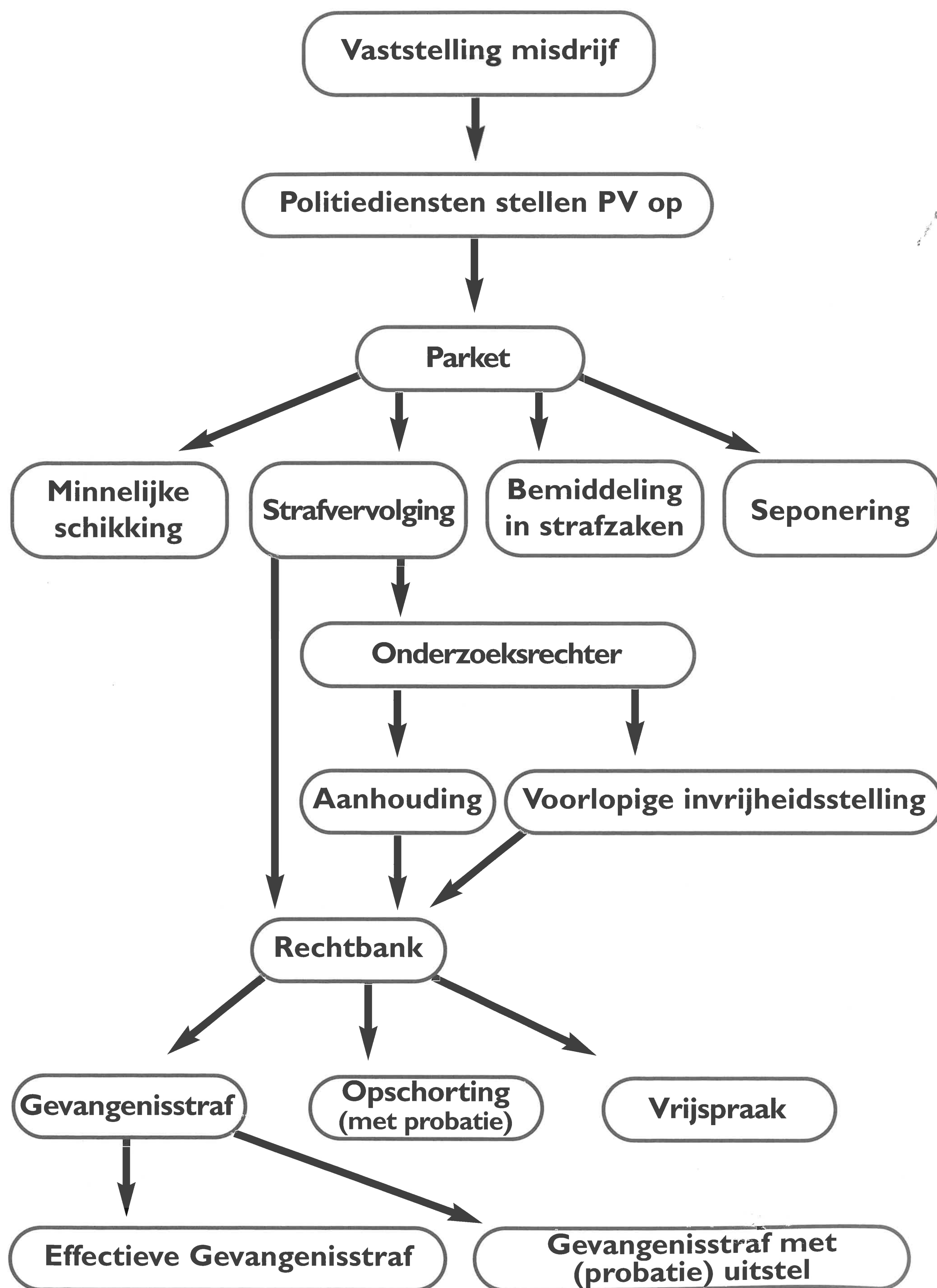
Wanneer het onderzoek is afgelopen, wordt de zaak voor de rechtbank gebracht. Deze spreekt zich uit over de grond van de zaak en bepaalt de ***strafmaatregelen:***

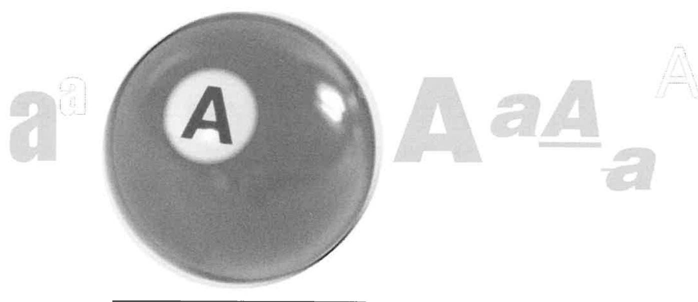
1. Een effectieve gevangenisstraf of een geldboete uitspreken
   De straf wordt opgelegd door de correctionele rechtbank en het parket zorgt ervoor dat de straf wordt uitgevoerd.
2. Een gevangenisstraf met uitstel opleggen
   De rechter beschouwt het misdrijf als bewezen en legt een straf op, maar die wordt niet meteen uitgevoerd. Als veroordeelde krijg je dan een proefperiode van 1 tot 5 jaar.
3. Beslissen tot uitstel met probatie
   Wanneer er aan het uitstel meerdere voorwaarden verbonden worden, spreken we van uitstel met probatie.

4. De straf opschorten
   De rechter verklaart het misdrijf bewezen maar spreekt, in tegenstelling tot 2 en 3, geen straf uit. Ook hier krijg je als beklaagde weer een proeftijd van 1 tot 5 jaar.
5. Beslissen tot opschorting met ***probatie***
   Wanneer er aan de gewone opschorting voorwaarden verbonden zijn, spreken we van opschorting met probatie.
6. De verdachte vrijspreken

SCHEMATISCHE VOORSTELLING

Aangifteplicht *Zie meldingsplicht*
Alcoholcontrole *Zie verkeer*

Aanhouding

"Kan ik gearresteerd worden voor het bezit van illegale middelen en wat zijn dan mijn rechten en plichten?"

Vermits het ***bezit*** van illegale drugs strafbaar is, kan je in dat geval inderdaad gearresteerd worden. Het gaat hier om een gerechtelijke arrestatie, die gebeurt wanneer er een strafbaar feit onderzocht wordt. Dat kan dus alleen nadat een misdrijf werd gepleegd. De politiedienst die de feiten vaststelt, moet dan de procureur des Konings verwittigen, die dan beslist of de arrestatie al dan niet bevestigd wordt. Vooraleer de onderzoeksrechter hierover een beslissing neemt, is hij verplicht je te verhoren. Je bent niet verplicht iets te zeggen, maar het kan belangrijk zijn bepaalde zaken toe te lichten, omdat de onderzoeksrechter op dat ogenblik moet beslissen om je aanhouding al dan niet te verlengen. Wordt de arrestatie bevestigd, dan moet je binnen de 24 uur terug voor de onderzoeksrechter worden geleid of terug in vrijheid worden gesteld. Voor het verdere verloop verwijzen we je naar het trefwoord ***voorlopige hechtenis***.

Een administratieve arrestatie is van een heel andere orde: die gebeurt doorgaans door de politie om zo een misdrijf te voorkomen of de orde te handhaven. Een bekend voorbeeld is het aanhouden van iemand om zijn identiteit te controleren of het oppakken van een dronken persoon, omwille van zogenaamde 'openbare dronkenschap'. Zo'n vrijheidsberoving is beperkt tot maximum 12 uur.

Aansprakelijkheid

"Als iemand een joint opsteekt in de lokalen van de jeugdbeweging, ben ik als leider dan aansprakelijk?"
"Ben je medeplichtig als je anderen vervoert die bij controle illegale drugs blijken te bezitten?"
"En hoe zit het op kamp? Wat is de (mede)verantwoordelijkheid van de leiding als leden daar illegale drugs gebruiken?"
"Is de tapper van ons jeugdhuis verantwoordelijk als iemand dronken achter het stuur kruipt en een ongeval krijgt?"

Op deze zeer concrete vragen bestaan jammer genoeg geen pasklare antwoorden. Elk geval moet immers door de rechtbank zorgvuldig worden onderzocht en beoordeeld. Toch bestaan er enkele algemene principes, die al een zeker houvast bieden wanneer het om aansprakelijkheid gaat.
Aansprakelijkheid is voor de wet "het gebonden zijn aan de rechtsgevolgen van om het even welke daad, nalatigheid of onvoorzichtigheid". Met andere woorden, aansprakelijkheid betekent dat je verantwoordelijk bent voor je daden of dat je de gevolgen van je handelingen moet dragen.
Voor jeugdbewegingen vinden we geen specifieke aansprakelijkheidsregeling terug in het Burgerlijk Wetboek, zoals dat voor ouders, leerkrachten en aanstellers wel het geval is. In dit geval geldt dus de algemene regeling van de artikelen 1382-1383 van het Burgerlijk Wetboek.

Maar wat staat daar nu in? Wel, artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek zegt dat iedereen verplicht is de schade te vergoeden die hij aan een ander veroorzaakt. Meer nog, artikel 1383 voegt daaraan toe dat je ook een vergoeding verschuldigd bent, als die schade het gevolg is van nalatigheid of onvoorzichtigheid. De belangrijkste elementen van die artikels zijn dus dat er een fout gemaakt werd, dat er schade is en dat de fout de oorzaak moet zijn van de schade.

Burgerlijke aansprakelijkheid

In de rechtspraak wordt voor jeugdleiders een onderscheid gemaakt tussen een 'fout in de organisatie' en een 'fout in het toezicht'.

- **fout in de organisatie**

Een organisatiefout wordt in de wet omschreven als "het tekortkomen aan de positieve plicht behoorlijk de belangen te behartigen van diegenen over wie men een zeker gezag uitoefent, zodat deze geen schade lijden als gevolg van een slordige gezagsuitoefening". Het komt er met andere woorden op neer dat je moet vooruitdenken, mogelijke problemen vooraf moet inschatten en erop inspelen in de organisatie van je activiteit. Heb je dat duidelijk niet gedaan, dan kunnen ze je een organisatiefout aanwrijven.

Door dat systeem van de organisatiefout is het mogelijk om de organisatoren of hoofdinrichters van activiteiten aansprakelijk te stellen, zelfs al waren ze zelf niet aanwezig toen het probleem zich voordeed, op voorwaarde natuurlijk dat de fout mee oorzaak was van de ellende. En om dit te kunnen aantonen zal het slachtoffer bewijzen moeten aandragen. Hij zal bijvoorbeeld moeten kunnen aantonen dat de activiteiten niet goed georganiseerd waren of dat er onvoldoende veiligheids- en voorzorgsmaatregelen getroffen waren. Zo'n beoordeling is uiteraard niet eenvoudig, vooral niet omdat je bij dit alles rekening moet houden met de concrete omstandigheden, de leeftijd van de kinderen en zelfs met de fysieke en psychische toestand van de deelnemers.

Een bekend voorbeeld uit de rechtspraak van organisatiefouten is de nachtelijke trip van een groep jongeren die de baan opgingen met donkere kledij zonder reflecterende strips of extra verlichting. "Dat is om problemen vragen", hoor je vaak zeggen wanneer het om fouten in de organisatie gaat.

- **fout in het toezicht**

Hier zijn het niet zozeer de organisatoren of de inrichters, maar die personen van de leiding die rechtstreeks toezicht uitoefenen op een groep, die geviseerd worden. Wanneer de toezichtsplicht tekortschiet, zijn zij het die aansprakelijk worden gesteld. Officieel bedoelt de wet met een toezichtsfout "het tekortkomen aan de plicht behoorlijk toezicht te houden over de personen aan uw leiding, bewaking en toezicht toevertrouwd".

Het doel van het toezicht is nu eenmaal voorzienbare ongelukken te voorkomen. Zo kan het niet aanwezig zijn op het moment dat een ongeval zich voordoet, in sommige gevallen een grove tekortkoming zijn. Maar ook hier weer moet je de concrete omstandigheden, zoals de leeftijd van de kinderen, de bekwaamheid om al dan niet zelf in te staan voor hun veiligheid en dergelijke, goed voor ogen houden. Er is immers een verschil tussen het uitoefenen van toezicht op zesjarigen of op zestienjarigen.

Let wel: als een ongeval het gevolg is van een plotse en onvoorzienbare gebeurtenis of van grillige reacties van deelnemers, is de leiding niet aansprakelijk. Zo heeft de rechtbank onlangs nog geoordeeld dat het plots oversteken van een zestienjarige, die begeleid werd door een toezichter, zelfs met het beste toezicht niet kon worden belet. Hier was de leiding volgens de rechter niet aansprakelijk.

Je merkt het al, het ligt niet voor de hand om te bepalen wanneer de leiding nu al dan niet een fout in het toezicht heeft begaan. Om dat na te gaan en de fout ook te bewijzen, moet je het gedrag van de leiding toetsen aan dat van een normaal, vooruitziend en zorgvuldig persoon, maar dan in dezelfde omstandigheden. Dit wijkt dus sterk af van de aansprakelijkheid van de ouders en de onderwijzers, want die zijn steeds aansprakelijk, tenzij zij het tegendeel kunnen aantonen. Een

jeugdleider daarentegen zal slechts aansprakelijk zijn als een andere, normale, vooruitziende en zorgvuldige jeugdleider deze fout niet zou gemaakt hebben. Wat zo'n normale, vooruitziende en zorgvuldige jeugdleider dan wel is, moet de rechtbank echter geval per geval bepalen.

STRAFRECHTELIJKE AANSPRAKELIJKHEID

Je bent strafrechtelijk aansprakelijk als je schuldig bent aan een misdrijf. En die verantwoordelijkheid voor een inbreuk op de strafwet berust altijd bij de persoon in kwestie. Strafrechtelijke aansprakelijkheid kan dus nooit overgedragen worden op de jeugdleider of op de ouders, ook niet als het om minderjarigen gaat.

Laten we dat even duidelijker maken met een voorbeeld. Stel, een jeugdbeweging organiseert een fuif en tijdens die fuif verkoopt een minderjarig lid drugs. Dit lid zal strafrechtelijk aansprakelijk zijn, want hij pleegt het misdrijf. Stel nu dat een ander minderjarig lid drugs kocht en onder invloed van deze drugs een geparkeerde auto beschadigt. De eigenaar van die wagen zal de schade kunnen vorderen van de ***ouders*** van die minderjarige, want de ouders zijn immers burgerrechtelijk aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door hun kinderen. Deze ouders zouden op hun beurt de schade kunnen proberen terug te vorderen van de jeugdleider, omdat hij misschien onvoldoende toezicht heeft uitgeoefend op de fuif en niet gezien heeft dat er drugs verhandeld werden. De rechter zal in dit geval dan heel concreet nagaan of een normale, vooruitziende en zorgvuldige jeugdleider diezelfde fout zou hebben gemaakt of niet. Indien de rechter oordeelt van niet, dan is de jeugdleider burgerrechtelijk aansprakelijk wegens een fout in het toezicht.

Aanzetten tot gebruik

"Mag een jeugdleider een joint doorgeven bij het kampvuur?"

Nee, dat mag niet. Aanzetten tot gebruik is strafbaar volgens de ***Belgische drugwetgeving*** (Wet 1921). Een jeugdleider die een joint doorgeeft of zelfs maar presenteert aan zijn gasten, kan daarvoor bestraft worden. Zelfs als de ander de joint niet aanraakt, kan de jeugdleider uit het voorbeeld, ook de aanzetter genoemd, worden vervolgd. Hetzelfde geldt trouwens ook voor een artiest die tijdens een concert zijn publiek aanmoedigt om een joint op te steken. Dat mag dus niet.
Let wel: aanzetten is niet hetzelfde als verdedigen. Je mag zonder enig probleem je mening uiten over drugs door bijvoorbeeld een T-shirt te dragen met een tekening van een cannabisblad en de tekst "Legalize it" erop. Maar je mag anderen niet aanporren om het ook daadwerkelijk te proberen. Trouwens, als die anderen minderjarig zijn, is het hek helemaal van de dam en kun je nog zwaarder gestraft worden (zie ook ***verzwarende omstandigheden***).

Alcohol

"Wat zegt de drugwet over alcohol?"

Vreemd genoeg wordt gebruik van alcohol niet behandeld in de drugwet (zie ***Belgische drugwetgeving***). Hiervoor moet je elders kijken, namelijk in de Wet betreffende de beteugeling van de dronkenschap van 1939. En die wet wil ons beschermen tegen de gevolgen van overmatig drankgebruik. Zo is alcohol drinken op zich niet verboden, maar je bent wel strafbaar als je:

- je op een openbare plaats in staat van dronkenschap bevindt;
- alcoholhoudende drank opdient aan een persoon die kennelijk al dronken is;
- dronkenmakende dranken opdient aan jongeren beneden de zestien jaar;
- iemand doet drinken totdat hij kennelijk dronken is.

A b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z

In de ***verkeer***swetgeving is het strafbare alcoholgehalte sinds 1994 vastgelegd op 0,5 promille. Onder het trefwoord ***drugs*** vind je nog wat meer info over de wetgeving over alcohol.

Alternatieve maatregelen

"Kun je, in plaats van een straf te krijgen, ook verplicht worden om in therapie te gaan?"

Dat is inderdaad mogelijk. In plaats van echte gevangenisstraffen en echte geldboetes op te leggen, zal in de realiteit vaak gekozen worden voor alternatieve maatregelen.
Let wel, dan hebben we het over druggebruik! Dealen wordt zwaar bestraft en dealers komen bijgevolg niet in aanmerking voor deze alternatieve maatregelen. Dit is één van de richtlijnen die vervat zitten in de thans geldende nationale circulaire omtrent het drugbeleid dat moet gevoerd worden door de Parketten (zie ***Belgische drugwetgeving***).

Er zijn alternatieve maatregelen mogelijk op verschillende niveaus:

- op niveau van het ***parket*** bestaan de bemiddeling in strafzaken, waarbij een druggebruiker naar de ***hulpverlening*** kan doorverwezen worden zonder dat hij vervolgd wordt, en de minnelijke schikking, het betalen van een geldsom.
- op niveau van de onderzoeksrechter, de ***raadkamer*** en de kamer van inbeschuldigingstelling kan beslist worden om de verdachte (in afwachting van het proces) vrij te laten onder voorwaarden, bijvoorbeeld dat hij zich laat opnemen om te ontwennen. Zie ook onder ***voorlopige hechtenis***.
- op het niveau van de rechtbank ten slotte beschikt de rechter over de mogelijkheid om een ***probatie***maatregel op te leggen.

Bemiddeling *Zie parket*
Beroepsgeheim *Zie meldingsplicht*
Burgerlijke aansprakelijkheid *Zie aansprakelijkheid*

Belgische drugwetgeving

"Wat zegt de Belgische wetgeving over druggebruik?"

De Belgische Drugwet is de wet van 24 februari 1921. Een behoorlijk oude wet dus, die in 1975 voor het laatst fundamenteel gewijzigd werd. Deze wet heeft het trouwens niet letterlijk over 'drugs', maar over "gifstoffen, slaapmiddelen, verdovende stoffen, ontsmettingsmiddelen en antiseptica (...) en andere psychotrope stoffen dan verdovende middelen en slaapmiddelen, die afhankelijkheid kunnen teweegbrengen".
Welke producten in België onder die drugwetgeving vallen en dus verboden of illegaal zijn, wordt dan weer opgesomd in twee Koninklijke Besluiten, namelijk het KB van 31 december 1930 en het KB van 22 januari 1998.

De drugwet verbiedt:
- de onwettige verhandeling van de in de Koninklijke Besluiten opgesomde stoffen. Met verhandeling wordt dan bedoeld: de in- en uitvoer (zie ***trafiek***), het vervoer, de vervaardiging en het ***bezit***, de verkoop en het te koop stellen (dealen), de aflevering en de aanschaf, al dan niet tegen betaling. Het gratis uitdelen van drugs aan vrienden wordt door de wet dus ook als verhandeling beschouwd en is dus strafbaar.
- het vergemakkelijken van het gebruik door een lokaal of een ander middel ter beschikking te stellen (zie ***gebruik in lokalen***)
- het ***gebruik*** in groep. De wet zegt niet uitdrukkelijk dat individueel gebruik strafbaar is, maar doordat gebruik ook het bezit van drugs inhoudt, wordt individueel gebruik via een omweg bestraft.
- het ***aanzetten tot gebruik***
- ***vervalsing*** van medische voorschriften
- via de omweg van bezit of vervaardiging kan ook het ***kweken van planten*** verboden worden, tenminste voor zover de planten in hun onbewerkte vorm zijn opgenomen in de lijst van verboden middelen (bijvoorbeeld cannabis)
- het bieden van hulp aan een van de voorgenoemde overtredingen: zowel de zogenaamde 'noodzakelijke hulp' (mededaders) als de 'nuttige hulp' (medeplichtigen) zijn verboden.

"Maakt het gerecht een onderscheid tussen soft- en harddrugs?"

In de drugwet zelf wordt geen onderscheid gemaakt tussen soft- en harddrugs en ook over de hoeveelheden worden geen richtlijnen gegeven. Wel is het zo dat de wet voor elk misdrijf een minimum- en maximumstraf bepaalt waartussen de rechtbank de straf vrij kan bepalen. In de praktijk beoordeelt de rechtbank dus de hele situatie. Zo zal iemand die betrapt wordt met een kleine hoeveelheid, die wijst op eigen gebruik, anders beoordeeld worden dan iemand die zo'n grote hoeveelheid drugs bij zich heeft dat er eerder van dealen sprake blijkt te zijn. Meer info kan je vinden onder het trefwoord ***drugs***.

"Wordt cannabis nu gelegaliseerd of niet?"[2]

Je hebt wellicht al gehoord van de 'drugnota', waarin onder meer staat dat het persoonlijk gebruik van cannabis niet meer vervolgd zal worden. Op dit moment (september 2001) gaat het echter nog om een plan. De nieuwe wetgeving zal pas van kracht worden na de goedkeuring door het parlement, na de publicatie van het Koninklijk Besluit en nadat er een nieuwe omzendbrief naar de parketten gestuurd is. Wanneer dat zal gebeuren, is onduidelijk.

Tot het zover is, blijft de omzendbrief van juni 1998 van de minister van Justitie van kracht. Die omzendbrief bepaalt dat je nog steeds gestraft kan worden voor het bezit van drugs, maar dat het bezit van een kleine hoeveelheid cannabis voor eigen gebruik de 'laagste vervolgingsprioriteit' krijgt. Als je betrapt wordt met een kleine hoeveelheid cannabis voor eigen gebruik, stelt de politie een vereenvoudigd ***procesverbaal*** (PV) op, dat niet onmiddellijk doorgestuurd wordt naar het parket. Wanneer je echter meermaals betrapt wordt, is de kans groot dat de procureur je toch zal vervolgen. Tegelijk zegt de omzendbrief dat het bezit van grote hoeveelheden, die duidelijk niet meer enkel voor eigen gebruik bestemd zijn, en de echte drughandel, strenger moeten aangepakt worden.
In de praktijk is onduidelijk wat die 'lage vervolgingsprioriteit' precies betekent. Er staat immers nergens beschreven hoe groot dat 'bezit voor eigen gebruik' mag zijn. Bovendien blijken de parketten in de verschillende delen van het land de omzendbrief heel uiteenlopend te interpreteren. En op sommige plaatsen wordt uiteindelijk toch de normale procedure gevolgd.

De hogergenoemde drugnota (die dateert van januari 2001) wil hierover duidelijkheid scheppen. De nota gaat over de aanpak van de drugproblematiek in het algemeen. Het basisprincipe ervan is dat de overheid een beleid wil uitbouwen dat op de eerste plaats voorkomt dat drugs gebruikt worden. Als er toch sprake is van gebruik of misbruik, wil men in eerste instantie naar de hulpverlening verwijzen in plaats van eenvoudigweg te straffen. Om dat te realiseren plant de regering extra inspanningen voor preventie, een betere afstemming tussen hulpverlening en justitie en de verdere uitbouw van het therapeutisch advies. In realiteit zal er dus nog meer dan vandaag gebruikgemaakt worden van de alternatieven voor een gevangenisstraf of geldboete.

[2] Wie een actuele stand van zaken over de cannabiswetgeving wil, neemt best contact op met de DrugLijn of surft naar www.vad.be.

"Wat zal er precies veranderen indien de drugwet wijzigt?"

De drugwet van 1921 zal aangepast worden: er wordt een onderscheid gemaakt tussen cannabis en andere illegale drugs. Via een Koninklijk Besluit zal dat onderscheid verduidelijkt worden. Daarnaast zal ook het verbod op het gebruik van illegale drugs in groep uit de wet geschrapt worden.

Voor cannabis gelden dan de volgende regels:

- als je als meerderjarige cannabis voor eigen gebruik bezit, word je niet langer vervolgd. Er wordt geen PV meer opgemaakt en de cannabis wordt niet in beslag genomen. De politie zal de feiten wel anoniem registreren. Ook het kweken van cannabis voor eigen gebruik zal niet meer vervolgd worden.
- is er sprake van problematisch cannabisgebruik of zorgt je gebruik voor maatschappelijke overlast, dan zal er wel nog worden ingegrepen en een PV worden opgesteld. Onder 'problematisch gebruik' verstaat de wetgever "gebruik dat men niet onder controle heeft, wat tot uiting komt in bijvoorbeeld drugafhankelijkheid, druggerelateerde criminaliteit, ...". In de praktijk zullen de professionele zorgverleners uitmaken wat problematisch gebruik is. Onder 'maatschappelijke overlast' verstaat men "het gebruik in aanwezigheid van minderjarigen of in situaties van openbare overlast zoals voorzien in de nieuwe gemeentewet". In deze gevallen verwijst de procureur je door naar een justitiële casemanager die je verder doorverwijst naar de hulpverlening voor therapeutisch advies.
- het invoeren, vervaardigen, vervoeren en bezitten van een hoeveelheid cannabis die niet bestemd is voor eigen gebruik, blijft strafbaar. In deze gevallen wordt nog steeds een PV opgemaakt.
- als je minderjarig bent, verandert er juridisch gezien niets, want dan val je onder het jeugdbeschermingsrecht (zie ***jeugdrechtbank***).

Op de keper beschouwd blijft cannabis zelfs na uitvoering van die plannen een illegaal product. Het gaat dus zeer zeker niet om een legalisering van cannabis, eerder om een decriminalisering.

Voor andere illegale drugs verandert de wet niet. Toch zal er ook op dat vlak een aantal dingen veranderen. De belangrijkste principes zijn hier de volgende:

- bezit je een beperkte hoeveelheid illegale drugs, andere dan cannabis, voor eigen gebruik, en gebruik je er ook daadwerkelijk van, zonder dat het problematisch wordt, dan wordt er een gewoon procesverbaal opgemaakt. De procureur maakt hier een keuze tussen een waarschuwing of een minnelijke schikking.
- zijn er wel aanwijzingen van problematisch gebruik, dan verwijst de procureur je naar de justitiële casemanager, die je op zijn beurt doorverwijst naar de hulpverlening voor therapeutisch advies.
- bij overlast of risicosituaties beslist de procureur over welke maatregel genomen wordt, afhankelijk van de ernst van de situatie.

"Hoe wordt bij justitie het onderscheid gemaakt tussen een dealer en een gebruiker?"

Er bestaan geen vaste criteria om het onderscheid te maken tussen gebruiker en dealer. Alles hangt af van de concrete omstandigheden waarin iemand betrapt wordt met drugs. Zo kan het best zijn dat iemand die slechts één dosis heroïne bij zich heeft toch beschouwd wordt als een dealer, wanneer andere elementen in zijn dossier daarop wijzen. Als sommige gebruikers bijvoorbeeld verklaren dat ze bij die persoon regelmatig drugs gekocht hebben, dan geldt dat als een ernstige aanwijzing.
Het wordt uiteraard wel eenvoudiger om iemand als dealer aan te duiden wanneer die persoon op heterdaad wordt betrapt bij de verkoop van een dosis drugs (zie ***bezit***). Maar of dit lukt, hangt meestal af van de alertheid van de politiediensten die opereren in de buurten waar regelmatig drugs worden verhandeld.
Iemand die wordt aangetroffen met kleinere hoeveelheden drugs, zoals een klein brokje hasj, een tiende gram heroïne, een of twee XTC-pillen of een gram amfetamines, zal in eerste instantie echter beschouwd worden als een gebruiker.

Bezit

"Wat gebeurt er als één van mijn leden betrapt wordt op druggebruik?"

Het is verboden drugs te bezitten, tenzij je een officiële vergunning hebt, zoals bijvoorbeeld dokters en apothekers. Behoudens deze uitzondering, ben je vanaf het ogenblik dat je drugs op zak hebt, strafbaar. Dan heb je immers een inbreuk gepleegd op de ***Belgische drugwetgeving***. Vermits de politie zelf geen seponeringsbevoegdheid heeft en omdat zij verplicht is om van ieder misdrijf dat zij vaststelt, een ***procesverbaal*** op te stellen, wordt ook het parket ingelicht.

De politie zal een eerste onderzoek verrichten:

- de drugs worden in beslag genomen en getest;
- daarna gaan ze meestal over tot een ***fouille*** en tot een ***huiszoeking*** met toestemming.

Nadat de politie en het parket het onderzoek hebben afgerond, wordt beslist om je al dan niet te vervolgen of je ***alternatieve maatregelen*** op te leggen.
Voor minderjarigen is er een aangepaste procedure, waarover je meer kunt lezen onder het trefwoord ***jeugdrechtbank***.

"Kan iemand met een kleine hoeveelheid cannabis op zak, net voldoende voor eigen gebruik, ook vervolgd worden?"

Dat kan. Ook cannabis is immers een illegaal product. Dit betekent dat het bezit, gebruik, verhandelen en kweken van marihuana en hasj verboden is, net als het geven van gelegenheid tot het gebruik ervan, zoals in een café of een clublokaal.

Het unieke aan cannabis, wat betreft de vervolging van gebruikers is, dat als je betrapt wordt op het bezit van cannabis voor eigen gebruik, een vereenvoudigd ***procesverbaal*** opgesteld zal worden. Het vereenvoudigd procesverbaal geldt enkel voor het bezit van cannabis voor eigen gebruik en niet voor andere illegale drugs zoals XTC, speed,... noch voor grotere hoeveelheden cannabis.
Op dit moment (september 2001) heeft het vervolgen van personen die cannabis bezitten voor eigen gebruik, de laagste prioriteit. Wanneer de drugwet aangepast wordt, zullen meerderjarigen die een hoeveelheid cannabis op zak hebben voor eigen gebruik, niet meer vervolgd worden. Tenminste als er geen sprake is van problematisch gebruik en als ze geen maatschappelijke overlast veroorzaken. Meer hierover vind je onder het trefwoord ***Belgische drugwetgeving***.

Ondertussen (sinds juli 2001) is wel het medicinaal gebruik van geneesmiddelen die één of meer tetrahydrocannabinolen bevatten (werkzame bestanddelen van cannabis) wettelijk geregeld. Dokters in of verbonden aan universitaire ziekenhuizen mogen cannabis voorschrijven als pijnstillend middel aan personen die lijden aan ziektes als kanker, aids, multiple sclerose, glaucoom of aan patiënten die chronische pijnklachten hebben.

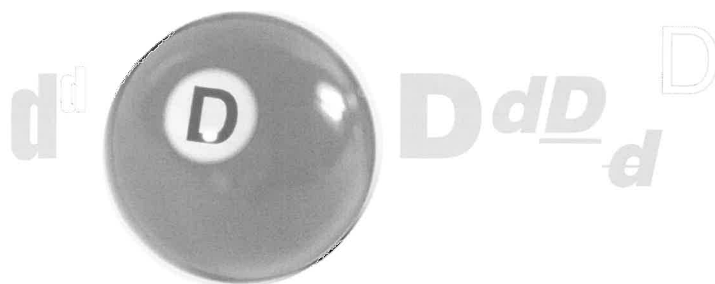

Collocatie *(nu: nieuwe benaming 'Gedwongen opname')*

"Kun je gedwongen opgenomen worden voor een drank- of drugprobleem?"

Gedwongen opname of collocatie is mogelijk voor personen die geesteszïek zijn en als hun toestand dat vereist, omdat zij hun eigen gezondheid en veiligheid of die van anderen ernstig in gevaar brengen. Het louter aanwezig zijn van een drug- of drankverslaving wordt meestal niet beschouwd als een toestand van geestesziekte. In sommige gevallen echter kan de achterliggende problematiek van de verslaving te maken hebben met een geestesziekte en kan een gedwongen opname dus wel aangewezen zijn. Bij collocatie is het niet noodzakelijk zo dat de betrokkene een misdrijf pleegde, in tegenstelling tot bij **internering**.

De huidige wetgeving voorziet voor collocatie een gewone procedure en een spoedprocedure. Bij de gewone procedure kan het initiatief genomen worden door elke belanghebbende (meestal naaste familieleden). Men heeft wel een attest nodig van een geneesheer waaruit de toestand van de betrokkene blijkt. In dringende gevallen ligt het initiatief bij het parket. Voor beide procedures ligt de uiteindelijke beslissing echter bij de vrederechter.

Dealen *Zie Belgische drugwetgeving*
Discretieplicht *Zie meldingsplicht*
Drugwetgeving *Zie Belgische drugwetgeving*

Doorzoeken van een voertuig

"Mag de politie mijn wagen doorzoeken?"

De politie mag je auto alleen doorzoeken als ze redelijke gronden heeft om te denken dat de auto gebruikt wordt:

- om een misdrijf te plegen;
- om bewijsmateriaal te verbergen of te vervoeren;
- om personen te vervoeren die zijn opgespoord;
- wanneer de bestuurder weigert te laten controleren of zijn auto wel aan de wettelijke voorschriften voldoet.

De 'wet op het politieambt' bepaalt trouwens dat een zoekactie in een voertuig enkel voorbehouden is aan politieambtenaren. Het personeel van een dancing mag dat dus niet doen. Doen ze het wel, dan is dit onwettig.

Drugcontrole en -testen

"Je bent niet verplicht een urinetest te ondergaan. Geldt deze regel altijd of kan een test op bevel van de rechter wel verplicht worden?"
"Mag de politie het jeugdhuis binnenvallen en urinetesten afnemen?"

Het nemen van een urinestaal is in de drugwetgeving niet uitdrukkelijk geregeld. Er bestaat echter wel een aantal algemene principes.
Af en toe worden urinestalen genomen wanneer een politiedienst een controle uitvoert in een dancing of een razzia in een jeugdhuis of jongerencafé. Een urineonderzoek wordt beschouwd als een 'onderzoek aan het lichaam' en dat "kan het geslachtelijk schaamtegevoel van de betrokkene krenken". Voor het nemen van een urinestaal is in de wet een bijzondere procedure voorzien, die echter niet gevolgd moet worden wanneer je vooraf schriftelijk instemt met de afname van een urinestaal. Je kunt weigeren, maar je houdt best in je achterhoofd dat een weigering niet zo gunstig overkomt en zelfs de indruk geeft dat je wat te verbergen hebt.

Een positief urinestaal is trouwens enkel een bewijs dat je recent drugs gebruikt hebt, maar is meestal geen aanleiding tot een echte vervolging. Daarvoor moet het parket kunnen bewijzen dat je drugs in je ***bezit*** hebt. Het kan echter wel een aanleiding zijn om je toch op te volgen en zo nodig door te verwijzen naar de hulpverlening.

Ook het nemen van een bloedstaal is in de drugwetgeving niet geregeld, wat wel het geval is in ***verkeer***zaken na een positieve ademtest en voor gewone misdrijven waarbij men wil vaststellen of de dader en het slachtoffer dronken waren. Het nemen van een bloedstaal in het onderzoek naar druggebruik komt in de praktijk weinig voor. Meestal geeft men de voorkeur aan een urinestaal omdat je nu eenmaal geen geneesheer moet zijn om het af te nemen.

Hoelang sporen van druggebruik zichtbaar zijn in het lichaam, is afhankelijk van verschillende factoren: voedingsgewoonten, metabolisme, nierfuncties, hoe lang en hoeveel je gebruikt hebt, hoe gevoelig de test is, ... Toch kunnen we

ruw schatten hoelang sporen van druggebruik in het lichaam merkbaar zijn:

	In de urine	In het bloed
Alcohol	12 tot 24 uren	12 tot 24 uren
Cannabis	bij licht en sporadisch gebruik: 2 tot 7 dagen bij gemiddeld gebruik: 2 weken bij zwaar en dagelijks gebruik: 4 tot 6 weken	Gemiddeld 2 weken
Speed	2 tot 4 dagen	72 uur
XTC	2 tot 4 dagen	Iets minder dan 2 tot 4 dagen
Heroïne	1 tot 2 dagen	Max. 72 uur
LSD	2 tot 3 dagen	2 tot 3 dagen

Drugs

"Wat zijn drugs?"

Met drugs bedoelen we 'alle legale en illegale middelen die de gevoelens, het gedrag, de waarneming of het bewustzijn wijzigen (stimuleren, verdoven, veranderen) en waarvan het gebruik nadeel of schade meebrengt voor het individu en/of de gemeenschap'.

Er bestaan verschillende soorten drugs. Sommige worden volop aanvaard en gebruikt in het dagelijks leven, zoals cafeïne en alcohol, terwijl andere als medicijn (pijnstillers) voorgeschreven worden en nog andere (heroïne, cannabis, ...) illegaal zijn.
Op basis van de wet kunnen we alle drugs opdelen in twee groepen: de legale en de illegale drugs. Het onderscheid tussen legale en illegale middelen zegt enkel iets over de wettelijkheid van het middel, maar niet over de schadelijkheid van het gebruik ervan.

LEGALE DRUGS

Legale drugs zijn bijvoorbeeld tabak, alcohol en medicatie. Zoals de naam al duidelijk maakt, zijn legale middelen niet verboden door de wet.
Toch bestaan er wetten die beperkingen opleggen, bijvoorbeeld wat de productie, handel of reclame betreft.

- zo wordt alcohol in nogal wat Belgische wetten aan banden gelegd. Je hebt bijvoorbeeld een ***vergunning*** nodig voor de verkoop van alcohol, als kleinhandelaar en voor het serveren ervan in cafés, bars en restaurants. In bepaalde situaties, op sommige plaatsen en bij sommige activiteiten, geldt een beperking op de verkoop van sterke dranken, bijvoorbeeld op de openbare weg en bij activiteiten met jongeren. Er bestaat ook een wet die de dronkenschap wil beteugelen en iedereen kent uiteraard ook de reglementering van het alcoholverbruik in het ***verkeer***: de beruchte 0,5 promillegrens. Daarnaast wordt ook de productie van alcoholhoudende dranken strikt gereglementeerd, maar dit is vooral om fiscale en economische redenen.
- de Belgische wetgeving omtrent tabak is al even uitgebreid en heeft onder meer betrekking op de reclame, de etikettering, het teer- en nicotinegehalte, roken in openbare plaatsen en roken op het werk.
- wat medicatie betreft, zijn er eveneens wettelijke bepalingen omtrent de reclame, omtrent de begrijpelijkheid van de bijsluiter en omtrent de verkoop van slaap- en kalmeringsmiddelen. De handel in slaap- en verdovende middelen werd als volgt geregeld (KB 1930):
  - buitenlandse handel: de invoer kan enkel met toestemming van de ministers van Binnenlandse Zaken en Volksgezondheid. Daar moet een register worden bijhouden en moet de verpakking en de etikettering worden geregeld.
  - binnenlandse handel: in het binnenland zelf mag je deze middelen enkel vervaardigen met een vergunning en onder controle van de farmaceutische inspectie.

- controle op artsen: ook artsen moeten het voorschrijven van 'overdreven' hoeveelheden kunnen verantwoorden ten overstaan van de provinciale geneeskundige commissie. Een arts kan ernstig gestraft worden voor het voorschrijven van overdreven hoeveelheden medicatie.

- smart drugs zijn een relatief nieuw fenomeen. De term 'smart drugs' betekent letterlijk 'slimme geneesmiddelen' of 'geneesmiddelen die je slimmer maken'. In de wetenschappelijke literatuur wordt het begrip 'smart drugs' voornamelijk gebruikt als een verzamelnaam voor substanties die door hun gebruik of misbruik een opwekkende, kalmerende of bewustzijnsveranderende werking hebben die vergelijkbaar kan zijn met die van de als drugs bekend bestaande producten, maar die als een veilig, gezond en onschadelijk alternatief voor illegale drugs worden gepromoot.
  Het merendeel van de producten die als smart drugs verkocht worden, voldoet aan de wettelijke bepalingen en hoort daarom ook thuis onder de legale drugs, maar dit geldt niet voor alle producten die onder de naam 'ecodrugs' verkocht worden; denken we maar aan psylocibine-paddestoelen, enzovoort.

Illegale drugs

Illegale drugs zijn logischerwijs middelen waarvan het bezit door de wet verboden is. Dit zijn onder meer LSD, heroïne, cocaïne, amfetamines (XTC, speed), ... Mocht de ***Belgische drugwetgeving*** aangepast worden, dan neemt cannabis in deze groep van illegale middelen een speciale plaats in.

Soft en hard

In de media en op straat worden nog altijd de termen 'softdrugs' en 'harddrugs' in de mond genomen. Deze termen werden vroeger gebruikt om een onderscheid aan te duiden tussen de minder gevaarlijke en de gevaarlijke producten. Dit kunstmatige onderscheid levert echter geen enkele meerwaarde op, vermits noch de wet, noch de hulpverleners in de verslavingszorg deze tweedeling hanteren. Binnen de gezondheidssector wordt dit onderscheid dan ook niet meer gemaakt. Er kan wel een andere classificatie gemaakt worden; niet op basis van het product, maar op basis van het gebruik. We spreken dan over 'hard' gebruik en 'soft' gebruik van drugs, ongeacht het product. Om te bepalen of het druggebruik van een persoon problematisch is, wordt dan veeleer gekeken naar de frequentie en de intentie van het gebruik dan naar de aard van het product. Iemand die elke dag 15 joints nodig heeft, is een problematische of een hard-gebruiker.

Eigenlijke/effectieve straffen

Zie strafmaatregelen

Fouilleren

"Kan de politie bezoekers van het jeugdhuis fouilleren bij vermoeden van drugbezit?"
"Wat kan een politiedienst doen bij een fouillering?"

Sinds de nieuwe wet op het politieambt is het heel duidelijk wat mag en niet mag bij fouillering. In die wet wordt een onderscheid gemaakt tussen drie soorten fouillering (artikel 28 van de wet van 5 augustus 1992):

- De veiligheidsfouillering: een oppervlakkige en vluchtige betasting van lichaam en kleding en controle van de bagage. Deze fouillering moet gebeuren door personen van hetzelfde geslacht als de gefouilleerde. Zo'n fouillering kan:
    - als er bij een identiteitscontrole aanwijzingen zijn dat je een wapen of een ander gevaarlijk voorwerp op zak hebt;
    - als er gevaar is voor de openbare orde, zoals bij een voetbalwedstrijd, een festival of in een rechtszaal;
    - als je aangehouden wordt.

Bij een veiligheidsfouillering mag je niet langer dan één uur opgehouden worden.

- Daarnaast bestaat de meer grondige gerechtelijke fouillering. Dit kan als je gerechtelijk wordt aangehouden of als je bewijsmateriaal van een misdrijf op zak zou kunnen hebben. In dat geval mag je niet langer dan zes uur opgehouden worden.
- De fouillering op het lichaam van personen die in een cel worden opgesloten. De bedoeling hiervan is op zoek te gaan naar voorwerpen of stoffen die gevaarlijk zijn voor jezelf of voor anderen of die een ontsnapping zouden vergemakkelijken.

Fouilleren is uitsluitend een politionele bevoegdheid. Soms hoor je geruchten dat portiers of security-personeel ook mogen fouilleren, maar dit klopt niet. Wat zij wel mogen doen is een oppervlakkige controle van de kledij en de hand-bagage. Meer daarover vind je onder het trefwoord ***toegang weigeren***.

Los van deze fouilleringen bestaat er ook nog het 'onderzoek aan het lichaam' (artikel 90 bis van het Wetboek van strafvordering). Dit is een lichamelijk onderzoek dat door een deskundige wordt uitgevoerd en dat van die aard is dat het volgens de wet "het geslachtelijk schaamtegevoel van de onderzochte zou kunnen krenken". Het gaat hier dus om een onderzoek waarbij de intieme delen van je lichaam betrokken zijn. Dit is een behoorlijk doorgedreven onderzoek en komt bijna uitsluitend voor wanneer de rechtbank dat vraagt. Een bekend voorbeeld is dat van een drugkoerier die drugs heeft ingeslikt en bij wie men de drugs enkel operatief kan verwijderen.

a b c d e F g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z

Geheimhoudingsplicht *Zie meldingsplicht*

Gebruik

"Is het onder invloed zijn van drugs strafbaar?"

De ***Belgische drugwet*** (1921) zegt niet expliciet dat het individuele gebruik van drugs strafbaar is. Toch wordt in de rechtspraak aangenomen dat wie drugs gebruikt, ook drugs bezit of ze tenminste heeft aangeschaft of ingevoerd. Gebruikers zijn dus in feite, via een omweg, strafbaar. Iemand die 'onder invloed' betrapt wordt of toegeeft dat hij gebruikt heeft, zonder dat hij drugs in zijn bezit heeft, zal echter zelden op dat enkele feit veroordeeld kunnen worden. In groep gebruiken is dan weer wel strafbaar. De wet zegt niet vanaf wanneer je van een 'groep' mag spreken, maar in de praktijk worden twee personen al als een groep beschouwd. Het verbod op gebruik in groep zal bij een eventuele wijziging van de drugwet geschrapt worden.

Gebruik in lokalen

"Als een van onze leden drugs gebruikt in de lokalen van de jeugdbeweging, is de jeugdbeweging dan strafbaar?"

Als iemand drugs gebruikt in je lokalen, dan heb je, volgens de wet, 'een lokaal ter beschikking gesteld voor druggebruik'. En dat is inderdaad strafbaar en zal dat ook bij de voorgestelde wetswijziging blijven. Een cafébaas die toelaat dat er in zijn zaak cannabis gerookt wordt, kan dus voor de strafrechter gebracht worden. Meer nog, uiteindelijk kan zijn zaak zelfs gesloten worden. En hetzelfde geldt voor jeugdhuizen. Let op, aanwezigheid van minderjarigen is een verzwarende omstandigheid.

Gerecht

Het is geen sinecure om op een bondige wijze toch een duidelijk licht te werpen op het gerechtelijk kluwen van regels en procedures. Wij hebben er daarom voor geopteerd om vooraan in deze brochure een kort overzicht te geven van de bestaande pistes (zie pagina 4). Meer gedetailleerde info over het functioneren van het gerechtelijk apparaat vind je voornamelijk onder volgende trefwoorden: ***jeugdrechtbank, openbaar ministerie, parket, probatie, procesverbaal, strafmaatregelen en voorlopige hechtenis.***

Gevangenis

"Wanneer ga je de gevangenis in?"

Je kunt op twee manieren in de gevangenis belanden:

- Je kunt in de gevangenis belanden omdat er tegen jou een bevel tot ***aanhouding*** is afgeleverd. Deze hechtenis is niet definitief. Meer info hierover vind je bij ***voorlopige hechtenis***.
- Je kunt natuurlijk ook in de gevangenis belanden na een (definitieve) veroordeling. Het is pas nadat de rechtbank je definitief veroordeeld heeft, dat je opgeroepen kunt worden om je straf uit te zitten. Meer info onder het trefwoord ***strafmaatregelen***.

Handel *Zie dealen*

Herhaling

"Wanneer iemand een tweede keer veroordeeld wordt voor druggebruik, blijven dan dezelfde straffen gelden?"

Nee. Als je een tweede keer voor de rechtbank moet verschijnen wegens inbreuken op de drugwetgeving, kan de rechtbank zwaardere straffen uitspreken. Correctionele straffen (minder dan 5 jaar) kunnen worden verdubbeld en criminele straffen (5 jaar en meer) worden volgens een bepaalde verhouding verhoogd. Wordt het nieuwe misdrijf bijvoorbeeld doorgaans bestraft met een opsluiting van 5 tot 10 jaar, dan kan dat omwille van de herhaling worden opgetrokken tot een opsluiting van 10 tot 15 jaar; staat er normaal een opsluiting van 10 tot 15 jaar op, dan kan dat bij herhaling omgezet worden naar een opsluiting van 15 tot 20 jaar; bij een misdaad, strafbaar met een opsluiting van 15 tot 20 jaar, wordt het strafminimum zelfs verplicht opgedreven tot 17 jaar opsluiting.

Huiszoeking

"Kan politie of rijkswacht zonder bevelschrift een huiszoeking doen in het jeugdhuis of in de lokalen van de jeugdbeweging?"

In ons land is een huiszoeking in principe alleen mogelijk op grond van een huiszoekingsbevel, afgeleverd door een onderzoeksrechter.
Artikel 15 van onze Grondwet zegt zelfs letterlijk: "De woning is onschendbaar: geen huiszoeking kan plaatshebben dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft". En diezelfde bescherming vinden we ook terug in artikel 8 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

Er bestaat echter ook zoiets als een 'huiszoeking met toestemming'. Dit houdt in dat je als huurder of eigenaar van de woning uitdrukkelijk aan de politiedienst de (schriftelijke) toestemming geeft om je woning te betreden. Pas nadat je die toestemming hebt gegeven, kan de politie met de eigenlijke huiszoeking beginnen. Vanaf dat moment kunnen ze je woning doorzoeken en alles wat als bewijsmateriaal kan dienen, in beslag nemen. En aangezien je zelf de toestemming geeft, kan zo'n huiszoeking op elk moment, dus ook 's nachts, gebeuren.

Als je de politie niet binnen wil, kun je natuurlijk weigeren en dan moeten ze met een huiszoekingsbevel terugkomen. We moeten hier wel meteen opmerken dat zo'n weigering niet echt goed overkomt. Je geeft dan immers al bijna onrechtstreeks te kennen dat je wat te verbergen hebt. De politie zal dan zeker zo vlug mogelijk terugkomen met een bevelschrift, zodat je je als huurder of eigenaar niet meer kunt verzetten. Meer nog, met zo'n bevel van de onderzoeksrechter kan de politie zelfs bij je binnen als er niemand thuis is.

Ze hebben dan enkel een slotenmaker nodig. En een goed uurwerk, want een huiszoeking op bevel kan enkel tussen 5.00 uur 's ochtends en 21.00 uur 's avonds. Tussen 21.00 uur en 5.00 uur mag de politie je woning dus niet betreden, zelfs niet met een bevel tot huiszoeking, tenzij je uitdrukkelijk toestemming hebt gegeven of artikel 7 van de drugwet[3] wordt toegepast.
Wanneer de politie echter een telefonische noodoproep krijgt uit een woning of wanneer de buren de politie bellen omdat zij hulpgeroep horen, dan mag de politie de woning binnendringen zonder huiszoekingsbevel.

Bij een huiszoeking op bevel van een onderzoeksrechter kan de politie zaken in beslag nemen die verband houden met het misdrijf dat in het bevel wordt omschreven. Komt de politie bij je binnen met een bevelschrift omwille van drugmisdrijven, dan mag men niet op zoek gaan naar bijvoorbeeld mogelijke gestolen voorwerpen. Vinden ze die toevallig toch, dan moeten ze dat in een PV neerschrijven en op basis daarvan kunnen ze bij de onderzoeksrechter een nieuw huiszoekingsbevel aanvragen, om je huis nog eens te doorzoeken, maar dan gericht op een mogelijke diefstal.

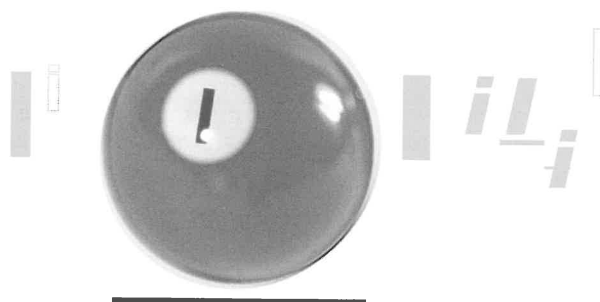
Hulpverlening

"Naar waar verwijs ik iemand met een drugprobleem best door?"

Jongeren met een drugprobleem kunnen op vele plaatsen terecht. De hulpverlening kan gaan van crisisopvang voor lichamelijke ontwenning, over ambulante psychotherapeutische begeleiding bij bijvoorbeeld een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG), tot residentiële opvang in een gespecialiseerd ontwenningscentrum.

De VAD-doorverwijsgids geeft een overzicht van de voorzieningen in Vlaanderen en is gratis te verkrijgen bij VAD op het nummer 02-423 03 33. Ook de DrugLijn (078-15 10 20) geeft doorverwijsadressen per regio. Iedereen kan er anoniem terecht van maandag tot vrijdag tussen 12.00 en 21.00 uur en op zaterdag tussen 15.00 en 21.00 uur.

[3]Een huiszoeking op grond van artikel 7 van de drugwet betekent dat de politie te allen tijde (dus ook 's nachts) mag binnengaan in plaatsen waarvan ze ernstige vermoedens heeft dat er drugs opgeslagen liggen of drugs in groep gebruikt worden. Dit artikel geldt niet voor individueel gebruik. Vooraleer de politie zich op artikel 7 beroept, zal ze al heel wat informatie hebben verzameld door observatie van een welbepaald adres, waarbij is gebleken dat personen die bekend zijn voor inbreuken op de drugwetgeving, daar regelmatig hun druginkopen komen doen en door verklaringen van personen dat er drugs liggen of drugs in groep gebruikt worden. Dit artikel bepaalt ook dat de politiediensten desnoods met bijstand van een slotenmaker mogen binnendringen en dat je je niet kunt verzetten tegen zo'n onderzoek.

Illegale drugs *Zie drugs*
Invoer *Zie trafiek*

Internationale verschillen in drugbeleid

"We willen op kamp naar het buitenland, zijn er Europese verschillen in de drugwetgeving?"

Er zijn inderdaad internationale verschillen in de drugwetgeving. Kijk daarom altijd goed na wat de regels voor gebruik en bezit in het land van je bestemming zijn. Druk je medereizigers ook op het hart op dit vlak geen risico's te nemen: niemand wordt graag opgepakt aan de grens of brengt graag enkele nachten door in de cel, terwijl de verantwoordelijke pendelt tussen de gevangenis en de ambassade. Opletten dus.

"Waarom kan ik in Nederland ongestraft een joint roken en in België niet?"

NEDERLAND

In tegenstelling tot wat velen denken, is cannabis ook in Nederland bij wet verboden. Alleen wordt de wet er anders toegepast dan bij ons. Nederland koos destijds voor een 'gedoogbeleid' en in die sfeer zijn de coffeeshops ontstaan. Het was oorspronkelijk de bedoeling dat je in die coffeeshops een kleine hoeveelheid cannabis zou kunnen aankopen om daar ter plaatse te gebruiken. De overheid gedoogt dus het gebruik van cannabis, maar vervolgt wel de grote trafieken. Die coffeeshops moeten trouwens wel aan een aantal voorwaarden voldoen. Doen ze dit niet, dan moeten zij hun deuren sluiten.
In België bestaat er geen gedoogbeleid (zie ***Belgische drugwetgeving***).

FRANKRIJK

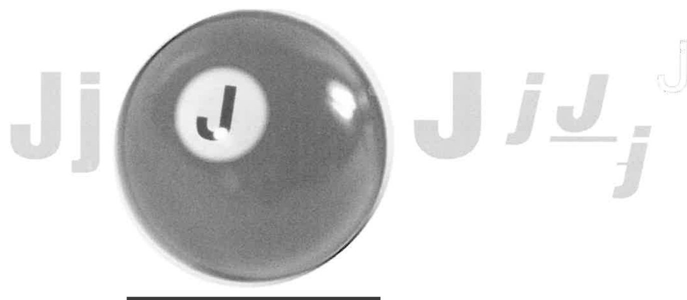
In Frankrijk is de situatie in theorie te vergelijken met België: alle druggebruik is strafbaar. Via enkele omzendbrieven (1978, 1987 en 1999) werd het vervolgingsbeleid met mondjesmaat versoepeld en wordt het bezit van kleine hoeveelheden cannabis voor eigen gebruik nog zelden vervolgd, tenzij er sprake zou zijn van misbruik. Opgelet: er zijn hier sterke, regionale verschillen in het vervolgingsbeleid en volgens de letter van de wet blijft cannabis nog altijd een illegaal product. Ook hier is het dus oppassen geblazen.

Internering

"Kan men een druggebruiker laten interneren?"

Internering is enkel mogelijk voor iemand die een strafbaar feit heeft gepleegd en die zich op het ogenblik van de feiten in een 'staat van krankzinnigheid' bevond of in zo'n ernstige staat van geestesstoornis of van zwakzinnigheid dat hij zijn daden niet meer kan controleren. Op het ogenblik dat hij door de psychiater onderzocht wordt, moet hij zich ook nog steeds in zulke toestand bevinden. Die toestand moet vastgesteld worden door een psychiater-deskundige. Het is de rechtbank die uiteindelijk beslist of men al dan niet geïnterneerd wordt.

De persoon in kwestie wordt dan onder toezicht gesteld van de 'commissie tot bescherming van de maatschappij', die beslist in welke inrichting hij wordt geplaatst.
Evenals bij ***collocatie*** (nu: nieuwe benaming 'Gedwongen opname') geldt hier de opmerking dat het louter verslaafd zijn op zich geen reden tot internering is. Enkel wanneer de betrokkene zich werkelijk in een toestand bevindt waarin hij niet toerekeningsvatbaar kan verklaard worden, is een internering mogelijk. Een druggebruiker kan dus geïnterneerd worden, maar enkel als de psychiater-deskundige beslist dat hij een ernstige geestesstoornis vertoont.
Overigens wordt de wet op de internering momenteel (september 2001) grondig hervormd.

Jeugdrechtbank

"Kan een jeugdrechtbank ook straffen uitspreken?"

Minderjarigen die omwille van drug- of alcoholmisbruik voor de jeugdrechtbank verschijnen, kunnen met twee mogelijke procedures te maken krijgen: de zogenaamde MOF (als misdaad omschreven feit) en POS (problematische opvoedingssituatie).
De MOF-procedure wordt toegepast als een minderjarige een misdrijf heeft gepleegd. De POS-procedure wordt gebruikt als een minderjarige zich in een problematische opvoedingssituatie bevindt. Laten we daar even wat dieper op ingaan.

De MOF

De wet van 8 april 1965 op de jeugdbescherming bepaalt wat er met je gebeurt als je als minderjarige een misdrijf gepleegd hebt. Je moet, zo zegt die wet, niet gestraft, maar wel heropgevoed worden.

Als de politie bijvoorbeeld vaststelt dat je drugs dealt, zal ze, net zoals bij een meerderjarige, een procesverbaal opstellen. Na de eerste vaststellingen neemt ze contact op met de parketmagistraat. Die parketmagistraat beslist dan of je voor de gepleegde feiten gearresteerd wordt of dat je na het verhoor bij de politie naar huis mag. Als de parketmagistraat tot arrestatie overgaat, dan zul je de nacht doorbrengen in een cel voor minderjarigen bij de politie en de volgende morgen voor de parketmagistraat gebracht worden. Je ouders worden dan wel uitgenodigd om aanwezig te zijn en uiteraard krijg je ook een advocaat toegewezen.

Na arrestatie heeft de parketmagistraat nog verschillende mogelijkheden:

- hij kan je, na een gesprek, nog een kans geven en je laten gaan. Als hij dat wil, kan hij hier wel voorwaarden aan koppelen, zoals het vergoeden van de schade aan het slachtoffer of het volgen van een vorming.
- de parketmagistraat kan ook de jeugdrechter vorderen om voorlopige maatregelen te treffen. Die jeugdrechter kan dan beslissen om je in een open of een gesloten instelling te plaatsen. Wanneer de jeugdrechter gevorderd wordt, zal er trouwens ook steeds een consulente van de sociale dienst aangesteld worden die je hele situatie zal bekijken. Ook als de jeugdrechter gevorderd werd, blijft de parketmagistraat verantwoordelijk voor het verder onderzoek van de feiten. Als dat onderzoek uiteindelijk voorbij is, zal het parket je met je ouders dagvaarden om te verschijnen in openbare zitting voor de jeugdrechter. Daar zal de zaak dan ten gronde behandeld worden, in aanwezigheid van het eventuele slachtoffer trouwens, dat hier zijn eis kan stellen.

De jeugdrechter kan je vrijspreken als hij oordeelt dat de feiten niet bewezen zijn. Als hij echter meent dat de feiten wel bewezen zijn, kan hij het dossier afsluiten met een berisping of je onder toezicht van de sociale dienst houden en bijkomende maatregelen opleggen. Bovendien kan hij jou en je ouders veroordelen om de schade aan het slachtoffer te vergoeden.

DE POS

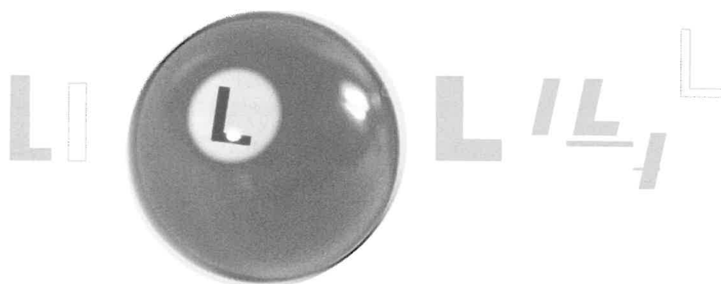
Je leeft als minderjarige in een problematische opvoedingssituatie als jij en/of je ouders hulp nodig hebben bij de opvoeding. Het kan gaan om zeer uiteenlopende situaties, van kindermishandeling of incest tot problemen op school en uiteraard drugverslaving.
Zo'n problematische opvoedingssituatie wordt in de eerste plaats bekeken door het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg (CBJ). Dit kan echter alleen maar werken als zowel jij als je ouders bereid zijn op vrijwillige basis aan het probleem te werken. Als het CBJ vaststelt dat die wil er helemaal niet is, maar blijft vinden dat je hulp nodig hebt, dan zal het het dossier overmaken aan de bemiddelingscommissie. De bemiddelingscommissie zal vervolgens alle partijen uitnodigen en tot een akkoord proberen te komen. Als ook dat niet lukt, wordt het dossier uiteindelijk overgemaakt aan het parket. Het parket kan dan op zijn beurt de jeugdrechter vorderen om de hulpverlening verplicht op te leggen.
Let wel: de hierboven geschetste procedure is de gewone procedure. Er bestaat ook een 'procedure bij hoogdringendheid'. Als je je, als minderjarige, in een hoogdringende gevaarsituatie bevindt, waarbij het duidelijk is dat er geen onmiddellijke vrijwillige hulpverlening mogelijk is, kan de parketmagistraat de jeugdrechter vorderen om één maatregel te nemen. De jeugdrechter kan je dan bijvoorbeeld in een instelling of een pleeggezin plaatsen of een thuisbegeleidingsdienst inschakelen. Pas na die ene maatregel van de jeugdrechter wordt het dossier in dit geval overgemaakt aan het CBJ. Het CBJ zal ook hier nog proberen om op basis van vrijwilligheid aan hulpverlening te doen, maar als dat niet lukt, wordt het dossier overgemaakt aan de bemiddelingscommissie en geldt dezelfde procedure als hierboven.

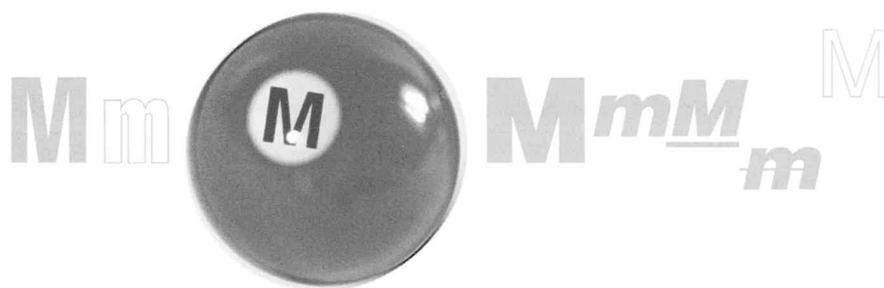
Kweken van planten

"Mogen er cannabisplantjes staan op de vensterbank van het jeugdhuis?"

Het verbouwen van planten waaruit verboden stoffen, als gifstoffen en slaapmiddelen getrokken kunnen worden, is strafbaar. Zo staat het in de wet, maar er is nog geen uitvoeringsbesluit voor. Dit betekent dat die regel nog niet toegepast kan worden.
Een cannabisplantje op de vensterbank mag dus? Toch niet, want bepaalde onbewerkte onderdelen van de cannabisplant zijn op zich immers al in de lijst van verdovende middelen opgenomen, net als bepaalde zwammen met hallucinogene eigenschappen. Als je dergelijke planten of zwammen hebt staan, ben je dus in het bezit van verboden middelen en dat is strafbaar. Het mag dus niet, ook niet voor eigen gebruik. Mocht de drugwet wijzigen, dan is het kweken van cannabis (dus niet paddestoelen, enz.) voor eigen gebruik wel toegestaan voor meerderjarigen (zie ***Belgische drugwetgeving***).

Legale drugs	*Zie drugs*
Legalisering cannabis	*Zie Belgische drugwetgeving*

Medische voorschriften *Zie vervalsing*
Minnelijke schikking *Zie parket*

Meldingsplicht

"Wanneer heb ik als jeugdleider nu precies zwijgplicht en wanneer meldingsplicht?"

Meldingsplicht en zwijgplicht (ook geheimhoudings- of discretieplicht genoemd) zijn twee belangrijke verplichtingen die soms wat tegenstrijdig lijken en die je als jeugdleider tegenover elkaar moet afwegen. Meldingsplicht weegt uiteindelijk het zwaarst door. Zowel schending van de meldings- als schending van de zwijgplicht kan leiden tot strafrechtelijke vervolging.

MELDINGSPLICHT

Meldingsplicht is de plicht om hulp te bieden aan personen in nood. Artikel 422 bis van het strafwetboek stelt dat "al wie verzuimt hulp te verlenen of te verschaffen aan iemand die in groot gevaar verkeert, hetzij hij zelf diens toestand heeft vastgesteld, hetzij diens toestand hem is beschreven door diegenen die zijn hulp inroepen", gestraft kan worden voor schuldig verzuim.
Wanneer je er als verantwoordelijke van het jeugdhuis bijvoorbeeld van op de hoogte bent dat er in het jeugdhuis gedeald wordt, heb je de plicht dat aan de politie te melden. Op dat moment zijn er namelijk jongeren in gevaar. Je kan naar de politie stappen met een anonieme tip of met een aanklacht. Met zo'n anonieme tip kunnen ze de dealer in kwestie niet vervolgen, maar de tip kan samen met ander bewijsmateriaal wel aan het dossier toegevoegd worden. Een klacht daarentegen kan aanleiding geven tot een veroordeling, waarbij je als getuige kunt worden opgeroepen.
Stap je niet uit eigen beweging naar de politie en komt later aan het licht dat je op de hoogte was van feiten die een groot risico voor andere mensen inhielden, dan kan je strafrechtelijk worden vervolgd wegens schuldig verzuim. Je kunt dus niet vrijblijvend beslissen om al dan niet aangifte te doen.
Ook wanneer een jongere je vertelt dat hij aan drugs verslaafd is, heb je meldings- en zelfs hulpverleningsplicht. In dit geval zijn zowel de jongere zelf als de anderen in gevaar. Meldingsplicht heb je trouwens ook als een jongere je in vertrouwen vertelt dat hij het slachtoffer is geworden van misdrijven als kindermishandeling, incest, diefstal of vernieling.

Als je een feit meldt waardoor je een persoon in nood helpt, mag je dat dan ook niet zien als een schending van het beroepsgeheim[4] of van de geheimhoudingsplicht. Het helpen van een persoon in nood is belangrijker dan de naleving van de zwijgplicht. Als een van je leden onder invloed in de problemen geraakt en een dokter nodig heeft, dan moet je die dokter alles vertellen wat je vriend je, eventueel zelfs in vertrouwen, heeft verteld over zijn druggebruik en zijn problemen thuis. Je schendt de geheimhoudingsplicht hierdoor helemaal niet. Meer nog, in dit geval heb je het aan een dokter verteld, waardoor er eigenlijk een 'gedeeld (beroeps)geheim' is ontstaan.

4 Beroepsgeheim is in strikte zin trouwens niet van toepassing voor jeugdwerkers.

Zwijgplicht

Wanneer de meldingsplicht niet geldt, omdat er geen geval van nood is, moet je het geheim bewaren (niet ten opzichte van de ouders, wel ten opzichte van derden, ook broers en zussen van de betrokkene). Ook wanneer de politie informatie komt vragen, blijft de zwijgplicht gelden. Slechts wanneer je voor de rechter wordt gedaagd als getuige, mag je vrij beslissen om al dan niet het geheim mee te delen. De rechter kan je er uiteindelijk wel toe verplichten als je blijft weigeren, terwijl de rechter dat onterecht vindt. Maar aan de politie mag je dus niets zeggen.

Of iets als geheim moet bekeken worden of niet, hangt trouwens af van de personen waarmee je wordt geconfronteerd. Zegt iemand je iets persoonlijks, omwille van je functie als jeugdleider en niet als vriend en is het duidelijk dat hij het in vertrouwen zegt, dan geldt de geheimhoudingsplicht. Vertelt een jongere je bijvoorbeeld in alle vertrouwen dat hij HIV-besmet is, dan mag je dat niet rondbazuinen. Je kan het eventueel wel meedelen aan de andere leiders om samen uit te maken of er veiligheidsmaatregelen moeten worden getroffen. In dit geval spreken we van 'gedeeld (beroeps)geheim'. Vertel je het echter aan buitenstaanders, dan heb je de geheimhoudingsplicht geschonden en kun je vervolgd worden als toepassing van artikel 458 van de strafwet. Er wordt echter wel rekening gehouden met het feit dat de overtreder als vrijwilliger werkt en dus misschien niet helemaal op de hoogte is van wat kan en niet kan, wat als verzachtende omstandigheid kan worden ingeroepen.

Minderjarigen

"Mag een minderjarige tappen in het jeugdhuis of op een fuif?"

Een minderjarige (dat wil zeggen iemand onder de 18 jaar) is volgens de wet 'handelingsonbekwaam' en deze handelingsonbekwaamheid is in principe van toepassing op alle vrijwilligerswerk dat door een minderjarige verricht wordt. Dat betekent dat je als minderjarige minimaal over de stilzwijgende maar liefst over de schriftelijke toestemming van vader, moeder of voogd moet beschikken om het vrijwilligerswerk uit te voeren.
Tappen in het jeugdhuis of op een fuif kun je als vrijwilligerswerk zien en mag dus, op voorwaarde dat je de toestemming hebt van je ouders of je voogd.

"Wat als je als minderjarige betrapt wordt op bezit van drugs?"

Als minderjarige heb je met een andere procedure te maken dan als meerderjarige (zie ***jeugdrechtbank*** en ***ouders***), op één uitzondering na: als je zestien bent en je pleegt ernstige, strafbare feiten, dan kun je berecht worden als een volwassene. De jeugdrechter kan deze beslissing nemen als volgens hem blijkt dat je niet meer vatbaar bent voor heropvoeding.

Misdrijf

"Wanneer spreken we van een misdrijf?"

Om van een misdrijf te kunnen spreken, moeten een viertal voorwaarden voldaan zijn:

1. Er moet een 'materiaal bestanddeel' zijn, dit wil zeggen dat er een uitwendig waarneembare en menselijke gedraging moet zijn, die oorzaak is van het probleem.
2. Die menselijke gedraging moet wederrechtelijk zijn, dit betekent: in strijd zijn met het recht.
3. Er moet een zedelijk bestanddeel zijn, wat betekent dat de dader het misdrijf moet hebben gewild. De dader moet schuld hebben aan het misdrijf; het misdrijf moet hem toegerekend kunnen worden.
4. Het misdrijf moet ten slotte ook nog strafwaardig zijn.

Als één van die voorwaarden niet aanwezig is, dan is er ook geen misdrijf. Heeft de verdachte bijvoorbeeld rechtvaardigingsgronden, zoals wettige zelfverdediging of een noodtoestand, dan kan de wederrechtelijkheid (2) vervallen, zodat we niet langer van een misdrijf spreken. Hetzelfde geldt trouwens wanneer zou blijken dat de verdachte ontoerekeningsvatbaar is. Dan kan het misdrijf letterlijk niet aan de verdachte worden toegerekend, waardoor het zedelijk bestanddeel (3) en dus zijn schuld vervalt. Bekende voorbeelden van zulke ontoerekenbaarheidsgronden zijn krankzinnigheid, overmacht en dwaling.

De wet kent drie soorten misdrijven, die worden onderscheiden op basis van de straf die eraan gegeven wordt:

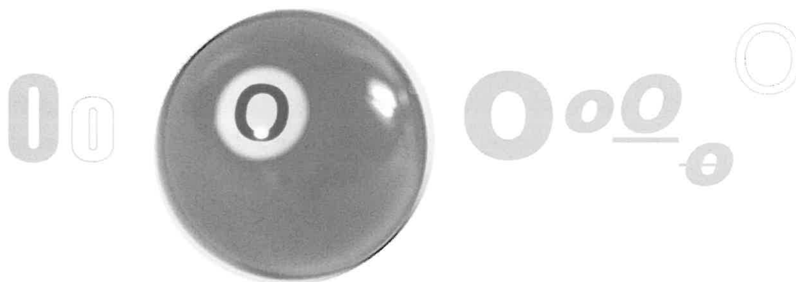
1. Overtredingen: dit zijn misdrijven die kunnen bestraft worden met een gevangenisstraf van 1 tot 7 dagen en/of met een geldboete van 1 tot 25 frank (x 200)[5]. De straf noemen we hier: een politiestraf.
2. Wanbedrijven: dit zijn misdrijven die kunnen bestraft worden met een gevangenisstraf van 8 dagen tot 5 jaar en met een geldboete vanaf 26 frank (x 200)[6] . Deze straffen noemen we correctionele straffen.
3. Misdaden: dit zijn misdrijven die kunnen bestraft worden met een gevangenisstraf van minstens 5 jaar tot levenslange opsluiting. Hier spreken we van een criminele straf.

No drug relevant issues here!
Weet jij er, bel of mail ons dan!

[5] Of 1 tot 25 euro (x 5).
[6] Vanaf 26 euro (x 5).

a b c d e f g h i j k l m N o p q r s t u v w x y z

Openbaar ministerie

"Welke rol speelt het openbaar ministerie in drugzaken?"

Het openbaar ministerie wordt gevormd door de magistraten, dit zijn onder andere de procureur des Konings en zijn substituten, die verbonden zijn aan een ***parket*** of aan een auditoraat en die werken binnen het rechtsgebied van het hof of de rechtbank waarbij zij zijn aangesteld (jeugdrechtbank, rechtbank van eerste aanleg, rechtbank van koophandel en de politierechtbank). Het parket maakt dus een substantieel onderdeel uit van het openbaar ministerie.

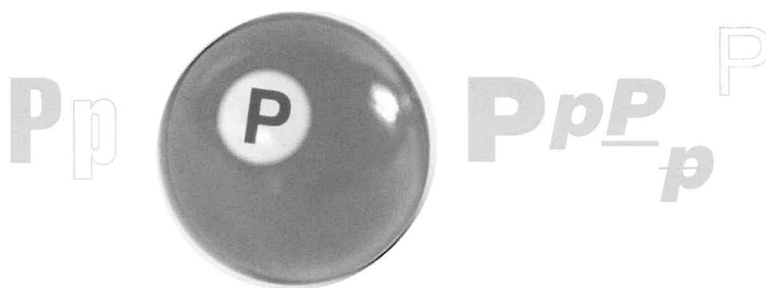
De taak van het openbaar ministerie bestaat uit het behandelen en opvolgen van strafrechtelijke en burgerlijke zaken. De magistraten waken, in het belang van de samenleving, over het normale verloop en de regeling van de strafprocedure. Hierbij zorgen zij voor:

- het gerechtelijk onderzoek;
- het behandelen van de zaak ten gronde;
- het vorderen van de toepassing van de strafwet;
- het nemen van maatregelen voor een passende uitvoering van de straffen.

Ouders

"Moeten ouders mee opdraaien voor het druggebruik van hun kinderen?"
"Worden ouders betrokken bij het onderzoek?"

Als je minderjarig bent en je wordt opgepakt, dan zullen je ouders meestal verwittigd worden. In de meeste gevallen zal je samen met je ouders uitgenodigd worden door de politie voor een gesprek of verhoor. De politie stelt hiervan dan een procesverbaal op, dat vervolgens wordt overgemaakt aan het jeugdparket. Dat jeugdparket zal dan beslissen wat er verder moet gebeuren. Als het werkelijk enkel om druggebruik gaat, zal het accent vooral op hulpverlening liggen. Het kan natuurlijk ook gebeuren dat jij of je ouders dat druggebruik niet als een probleem zien, waarop het jeugdparket wellicht zal beslissen tot gedwongen hulpverlening, zoals je kunt lezen onder het trefwoord ***jeugdrechtbank***.
Als het echter bewezen zou zijn dat je drugs gedeald hebt, dan zal de jeugdrechter meteen gevorderd worden door het jeugdparket. Dit gebeurt dan volgens de procedure van de 'MOF', zoals eveneens uitgelegd staat onder het trefwoord jeugdrechtbank.
Heb je bovendien, als minderjarige, schade veroorzaakt bij het plegen van de misdrijven, dan zijn je ouders hiervoor burgerrechtelijk ***aansprakelijk***.
Ook de ouders van meerderjarige kinderen die nog thuis gedomicilieerd zijn, kunnen juridische gevolgen ondervinden van het druggebruik van hun kinderen. Volgens de drugwet kan immers alles wat gebruikt werd bij een misdrijf (bijvoorbeeld de auto van de vader) in beslag genomen worden en openbaar verkocht worden, ook al is de dader niet de eigenaar ervan. Bovendien kan beslag gelegd worden op de inboedel van de ouders, indien boetes of schulden niet betaald worden. Dit kan echter alleen als het kind nog thuis gedomicilieerd is en als de ouder niet kan aantonen (aan de hand van aankoopbewijzen) dat de goederen zijn eigendom zijn.

Personen in nood *Zie meldingsplicht*

Parket
Zie ook openbaar ministerie

"Waarom wordt het parket betrokken bij de zaak en wat doet het?"

Het parket neemt in de Belgische strafrechtsbedeling een centrale plaats in (zie schema pagina 4). Het parket van de procureur des Konings bestaat uit de procureur, zijn substituten en het administratief personeel. Zij staan onder andere in voor volgende opdrachten:

- instellen van vervolgingen;
- vorderen van een gerechtelijk onderzoek (bij de onderzoeksrechter) wanneer er sprake is van zware misdrijven of wanneer er bepaalde onderzoeksdaden moeten gebeuren die de procureur niet kan stellen (bijvoorbeeld huiszoeking, lijkschouwing, telefoontap, ...);
- dagvaarden van burgers voor de rechtbank;
- geven van advies.

Het parket wordt ingeschakeld op het moment dat de politie je dossier (PV) doorstuurt naar het parket. Voor de meeste drugfeiten bestaat de voornaamste taak van het parket erin een oordeel te vellen over het verdere verloop van de zaak. Dit wil zeggen dat de procureur, aan de hand van de gegevens in je dossier, zal beslissen wat er met jou dient te gebeuren. Grosso modo heeft de procureur vier mogelijkheden ter beschikking:

1. ***Seponeren***

Hierbij beslist de procureur het misdrijf zonder gevolg te klasseren:

- ofwel om opportuniteitsredenen. Dit noemen we het 'beleidssepot', bijvoorbeeld wanneer bij een diefstal de benadeelde vergoed is en de verdachte een blanco strafregister heeft.
- ofwel om zuiver juridische redenen. Dit noemen we het 'technisch sepot'. De 'verjaring' is hiervan een bekend voorbeeld, maar ook het overlijden van de verdachte kun je hieronder catalogeren.

2. ***Minnelijke schikking***

Als het parket je een minnelijke schikking voorstelt, kun je die best aannemen. Zeker als je weet dat je ongelijk hebt. Een minnelijke schikking is geen straf en komt dus niet op je strafblad. Je betaalt op vraag van het parket dan een bepaalde geldsom, waardoor je niet meer vervolgd wordt. Je hoeft dus niet voor de rechtbank te verschijnen.

a b c d e f g h i j k l m n o P q r s t u v w x y z

3. ***Bemiddeling in strafzaken***

Het zou ook kunnen dat de procureur je oproept en je verzoekt om:

- of in te stemmen met een dienstverlening, waarbij je, op vrijwillige basis, gedurende een bepaalde periode een bepaald werk moet vervullen;
- of een bepaalde vorming te volgen, bijvoorbeeld rond agressie;
- of een geneeskundige behandeling of passende therapie te volgen. Door bemiddeling kan het parket een druggebruiker doorverwijzen naar de hulpverlening zonder dat hij vervolgd wordt. Als druggebruiker krijg je dan de opdracht een bepaalde therapie te volgen of therapeutisch advies in te winnen. Hiervoor wordt een contract opgesteld, waarop onder andere te lezen staat bij welke dienst je je moet aanmelden. Deze dienst stuurt daarop haar advies door naar het parket. Als je je gedurende een termijn van maximum zes maanden aan deze opgelegde voorwaarden hebt kunnen houden, vervalt de strafvordering. Dit betekent dan dat je niet voor de rechtbank moet verschijnen en dat het dossier zonder gevolg wordt geklasseerd. Er is hier geen sprake van een veroordeling en dus ook geen vermelding in het strafregister. Leef je de voorwaarden echter niet na, dan moet je toch voor de rechtbank verschijnen, maar die kan dan nog steeds de klassieke probatie opleggen.

4. ***Strafvervolging***

Wanneer het parket beslist om te vervolgen, zijn er opnieuw verschillende mogelijkheden. Ofwel handelt het parket de zaak zelf af, ofwel wordt de onderzoeksrechter gevorderd. Dit laatste zal vooral het geval zijn wanneer je van je vrijheid beroofd bent en ter beschikking werd gesteld van het parket. In dit geval moet je binnen de 24 uur worden vrijgelaten of onder aanhoudingsmandaat gesteld worden door de onderzoeksrechter. Het staat het parket ook vrij om zelf een beslissing te nemen om je terug in vrijheid te stellen, maar dit moet alleszins binnen de 24 uur gebeuren. Beslist het parket om de zaak aanhangig te maken bij de onderzoeksrechter en een aanhoudingsmandaat te vorderen, dan heeft de onderzoeksrechter verschillende keuzes:

- ofwel blijf je aangehouden: ***voorlopige hechtenis***

De onderzoeksrechter moet deze beslissing binnen de 24 uur betekenen. Wanneer je dan aangehouden wordt, moet je binnen de 5 dagen verschijnen voor de raadkamer. Die beslist dan over de verdere aanhouding en kan die aanhouding telkens voor 1 maand verlengen. Als je hiertegen beroep aantekent, beslist de Kamer van Inbeschuldigingstelling binnen de 15 dagen.

- ofwel blijf je niet aangehouden: *voorlopige vrijheid*

De onderzoeksrechter kan je zonder meer terug in vrijheid stellen of hier bepaalde voorwaarden aan verbinden (vrijlating onder voorwaarden). Dergelijke voorwaarden gelden voor een periode van maximum drie maanden, maar kunnen telkens verlengd worden voor een periode van opnieuw maximum drie maanden.

Het parket kan ook al vroeger gecontacteerd worden, namelijk indien de politiediensten beslissen om je na het opstellen van het procesverbaal niet onmiddellijk te laten gaan. Zij contacteren dan de dienstdoende substituut (van de procureur des Konings), die dan zal beslissen om:

- je toch vrij te laten of aan de politie bijkomende onderzoeksopdrachten te geven: de substituut kan bijvoorbeeld beslag laten leggen op de auto waarmee de drugs vervoerd werden of op geld dat werd verdiend met drughandel.
- je ***'ter beschikking te stellen'***. In dat geval moet de onderzoeksrechter binnen 24 uur na de aanhouding door de politie beslissen of je aangehouden blijft. Zo niet kom je na die 24 uur terug vrij.

Probatie

"Wat betekent probatie?"

In het geval van probatie spreekt de rechter een vonnis uit waarbij aan de druggebruiker bepaalde voorwaarden opgelegd worden, zonder dat de opgelegde gevangenisstraf of geldboete effectief wordt uitgevoerd of zonder dat er zelfs sprake is van enige veroordeling. Je wordt dus als druggebruiker wel vervolgd door het parket, maar het is de rechtbank die de mogelijkheid heeft om geen effectieve straf uit te spreken en integendeel een probatiemaatregel op te leggen.

Dit kan trouwens perfect aansluiten bij de vrijlating onder voorwaarden (zie ***voorlopige hechtenis***).

Er zijn twee soorten probatie:
1. Ofwel spreekt de rechtbank probatie-opschorting uit. Dan krijg je als verdachte geen eigenlijke veroordeling, hoewel de feiten volgens de rechtbank wel bewezen zijn. Je krijgt enkel probatievoorwaarden opgelegd die je gedurende een proefperiode, tot maximaal vijf jaar, moet naleven.
2. Ofwel spreekt de rechtbank probatie-uitstel uit. In dat geval is er wel een straf uitgesproken, maar die wordt niet uitgevoerd als je je tijdens de proeftijd van maximaal vijf jaar aan de voorwaarden houdt.

Na de uitspraak zal de probatieassistent de probant, de betrokkene, volgen en begeleiden en hiervan verslag uitbrengen bij de probatiecommissie. Vindt de probatiecommissie dat je de voorwaarden niet hebt nageleefd, dan kan die aan het parket de herroeping van de probatie voorstellen. Het parket moet de zaak dan opnieuw aanhangig maken voor de rechtbank, maar de rechtbank is niet verplicht de herroeping van de probatie uit te spreken.
In uitzonderlijke gevallen kun je, als probant, op verzoek van de procureur des Konings zelfs opnieuw opgesloten worden, wanneer blijkt dat je de voorwaarden helemaal niet naleeft. De zaak moet dan wel binnen tien dagen opnieuw voor de rechtbank gebracht worden (artikel 15 van de probatiewet).

Bij probatie via de rechtbank hangt trouwens heel veel af van de situatie waarin je je bevindt op het ogenblik dat je voor de rechtbank verschijnt. Meestal is dit geruime tijd na de feiten, zodat de toestand er helemaal anders kan uitzien, misschien gunstiger, maar misschien ook ongunstiger.

Belangrijk om weten is ook dat je, volgens artikel 9 van de drugwet, als druggebruiker altijd kunt genieten van die probatiemaatregelen, zelfs al heb je al een strafblad dat dit normaal zou verhinderen.
Wil je nog meer info over de rechtspraak? Kijk dan onder het trefwoord ***strafmaatregelen***.

Procesverbaal

"Stelt de politie altijd een procesverbaal op?"

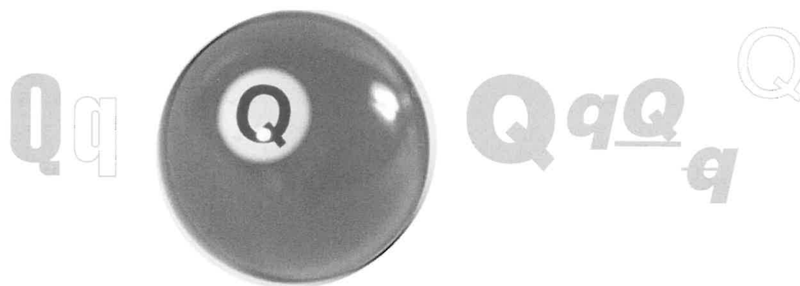
Ja, de politionele diensten hebben geen seponeringsbevoegdheid en zijn bijgevolg verplicht om van ieder misdrijf dat zij vaststellen, een procesverbaal op te stellen. Een procesverbaal is een document waarbij de politie een beschrijving geeft van wat werd vastgesteld en waarbij jijzelf ook een verklaring zal moeten afleggen over het gebeurde. De normale procedure is dat dit procesverbaal vervolgens aan het ***parket*** overgemaakt wordt, dat beslist wat er verder met de zaak gebeurt: seponeren of vervolgen.

Let wel: vanaf dat moment ben je bij de politiediensten en het parket gekend voor inbreuken op de ***Belgische drugwetgeving.***
Als het parket de zaak de eerste maal seponeerde om opportuniteitsredenen, zal bij een nieuwe betrapping misschien wel tot vervolging overgegaan worden omdat je al gekend bent of omdat de toestand misschien verergerd is.

Het kan gebeuren dat de politie je na het opstellen van het PV niet onmiddellijk vrijlaat - wat zo zal zijn als het om zwaardere feiten gaat. De politie zal dan het parket moeten contacteren, waar de substituut van dienst dan zal beslissen om je vrij te laten of je '***ter beschikking te stellen***'.

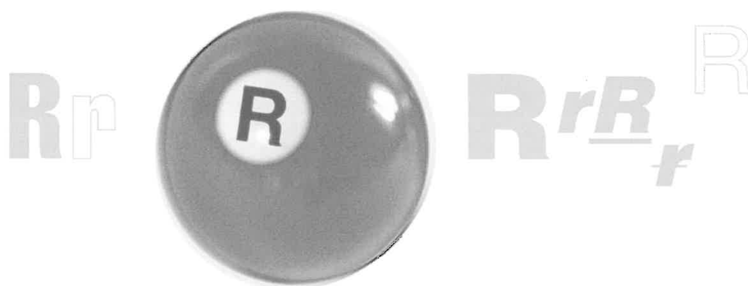
Wie momenteel betrapt wordt op het ***bezit*** van cannabis voor eigen gebruik, kan rekenen op een alternatieve behandeling; er wordt dan een vereenvoudigd procesverbaal opgesteld. Dit procesverbaal verschilt van een gewoon procesverbaal omdat het niet onmiddellijk wordt doorgestuurd naar het parket. Deze vereenvoudigde processen-verbaal worden bijgehouden in een interne gegevensbank. Als je opnieuw betrapt wordt, is de kans groot dat de procureur toch tot vervolging zal overgaan. Het vereenvoudigde procesverbaal geldt enkel voor het bezit van cannabis voor eigen gebruik en niet voor andere drugs zoals XTC, speed, ... noch voor grotere hoeveelheden cannabis.

a b c d e f g h i j k l m n o P q r s t u v w x y z

Questions?

Bel de DrugLijn! **078-15 10 20** - anoniem en objectief - van maandag tot vrijdag van 12.00 tot 21.00 uur en op zaterdag van 15.00 tot 21.00 uur - vanaf een vast toestel bel je steeds aan verminderd tarief.

Raadkamer

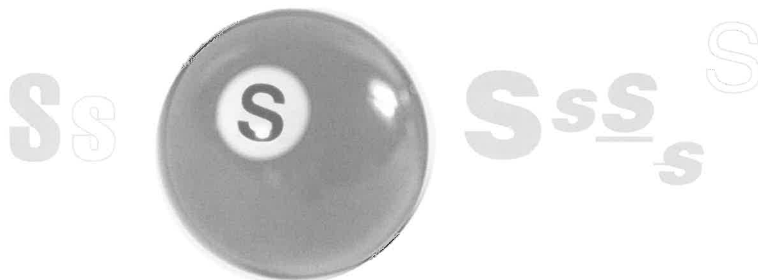
"Wat is de raadkamer?"

De raadkamer is een onderzoeksgerecht, een onafhankelijke rechtsmacht die beslissingen neemt over het al dan niet handhaven van de ***voorlopige hechtenis*** en over de verdere evolutie van een dossier nadat de onderzoeksrechter het onderzoek heeft afgesloten.

Bij de afsluiting van een onderzoek stuurt de onderzoeksrechter het dossier naar de procureur. Die maakt een eindvordering (voorstel tot maatregel) op en stuurt het terug naar de onderzoeksrechter, die de zaak voor de raadkamer brengt. De raadkamer vergadert vervolgens met gesloten deuren en kan volgende beslissingen nemen:

- buitenvervolgingstelling: wanneer blijkt dat er onvoldoende bezwaren zijn;
- verwijzing: het misdrijf wordt gekwalificeerd en doorverwezen naar een vonnisgerecht. De raadkamer beschikt ook over de mogelijkheid om een misdaad te herleiden tot een wanbedrijf omwille van ***verzachtende omstandigheden***; dit noemen we dan een 'gecorrectionaliseerde' misdaad;
- beslissen ten gronde: dit gebeurt slechts uitzonderlijk, maar als het gebeurt, dan is de beslissing vaak ***internering*** of strafopschorting.

Tegen de beslissingen van de raadkamer inzake de handhaving van de voorlopige hechtenis kunnen zowel de verdachte als het openbaar ministerie binnen de 24 uur beroep aantekenen bij de Kamer van Inbeschuldigingstelling. Die kamer moet op zijn beurt binnen de 15 dagen hierover een uitspraak doen.

Seponeren/sepot — *Zie parket*
Schuldig verzuim — *Zie meldingsplicht*
Sluiting — *Zie gebruik in lokalen*
Strafrechtelijke aansprakelijkheid — *Zie aansprakelijkheid*

Strafmaatregelen

"Welke straffen riskeer je voor inbreuken op de drugwetgeving?"

Volgens de drugwetgeving kun je vrij zware straffen oplopen voor inbreuken op:

- de invoer van verdovende middelen of psychotrope stoffen;
- de handel in verdovende middelen of psychotrope stoffen;
- het bezit van verdovende middelen of psychotrope stoffen;
- het gebruik in groep van verdovende middelen of psychotrope stoffen;
- het vergemakkelijken van het gebruik van verdovende middelen of psychotrope stoffen;
- het verschaffen van een lokaal of enig ander middel.

Word je onschuldig bevonden, geen probleem. Meent de rechter echter dat de feiten bewezen zijn, dan hoef je niet noodzakelijk achter de tralies te belanden. Het gerecht zal zoeken naar een sanctie die overeenstemt met de gepleegde feiten en die ook nog rekening houdt met de situatie (voorgeschiedenis, levensomstandigheden, ...) van de 'veroordeelde'.

Geldboetes

De rechter kan beslissen om voor een van bovenvermelde feiten een geldboete op te leggen tussen 1.000 frank en 100.000 frank. Let wel: je moet die geldboetes tegenwoordig steeds vermenigvuldigen met 200 en vanaf de invoering van de euro in 2002 worden ze vermenigvuldigd met 5. Dit wil zeggen dat als de rechter je nu een geldboete oplegt van 1.000 frank effectief, je uiteindelijk een bedrag van 200.000 frank of 5.000 euro zult moeten betalen. De boetes kunnen dus oplopen tot 20.000.000 frank of 500.000 euro !

Een aantal ***verzwarende omstandigheden*** kan die vermelde strafmaat nog aanzienlijk verhogen. Als je bijvoorbeeld minderjarigen hebt betrokken bij het druggebruik, kun je zwaarder gestraft worden. Maar omgekeerd kan de rechtbank ook ***verzachtende omstandigheden*** laten meetellen en zo heel wat lichtere straffen uitspreken.

Als de rechtbank beslist je een geldboete te geven, kan ze een deel van de boete voorwaardelijk uitspreken. Zo kan het gebeuren dat je van een geldboete van 200.000 frank, slechts 20.000 frank moet betalen. En zolang je op het rechte pad blijft, moet je de rest van de boete niet betalen.

Effectieve gevangenisstraffen

De gevangenisstraffen voor drugfeiten gaan van drie maanden tot vijf jaar. Net zoals bij de geldboetes, kan de rechter eveneens ***verzwarende*** of ***verzachtende omstandigheden*** laten doorwegen in zijn evaluatie en hierdoor zwaardere of lichtere straffen uitspreken.

De normale procedure (als je vrij voor de rechter bent verschenen) verloopt als volgt: na de uitspraak van de rechter, mag je vrij de zaal verlaten en zal je achteraf opgeroepen worden om je straf uit te zitten. Wanneer dit juist gebeurt, hangt af van de plaatsen die vrij zijn in de gevangenis en van de straf die je hebt opgelopen. Het is ook mogelijk dat je ten gevolge van een collectief genadebesluit, naar aanleiding van de eedaflegging van een nieuwe koning bijvoorbeeld, strafvermindering hebt gekregen en je niet meer naar de gevangenis moet. Als je voordien al in voorlopige hechtenis hebt gezeten, worden die dagen in mindering gebracht bij je definitieve veroordeling.

Hierop bestaat wel een belangrijke uitzondering: wanneer je vrij voor de rechtbank verschijnt en je wordt veroordeeld tot een straf van één jaar effectief of meer, dan kan het parket aan de rechtbank de onmiddellijke aanhouding vragen. Als de rechtbank op dit verzoek ingaat, word je ter zitting aangehouden en onmiddellijk overgebracht naar de gevangenis om je straf uit te zitten.

De uiteindelijke strafduur kan verminderd worden tijdens het verblijf in de gevangenis door de wet op de voorwaardelijke invrijheidstelling of de omzendbrief van februari 2000. Door de wet op de voorwaardelijke invrijheidstelling kun je als veroordeelde al voorwaardelijk in vrijheid worden gesteld terwijl je nog maar een deel van je straf hebt uitgezeten. Je wordt dan opgevolgd en begeleid door een justitieassistent. De omzendbrief van februari 2000 is specifieker op druggebruikers gericht. Hij bepaalt dat veroordeelde drugverslaafden voorlopig in vrijheid gesteld kunnen worden met het oog op een aangepaste behandeling en/of begeleiding. Daarnaast kan de uiteindelijke strafduur ook nog aangepast worden door penitentiair verlof, elektronisch arrest of het stelsel van halve vrijheid of beperkte hechtenis.

GEVANGENISSTRAFFEN MET UITSTEL

Hierbij verklaart de rechter het misdrijf als bewezen en legt een straf op, maar die wordt niet meteen uitgevoerd. Als veroordeelde krijg je dan een proefperiode van 1 tot 5 jaar waarin nauwgezet wordt gevolgd of je geen misdrijven pleegt. Voldoe je niet aan de voorwaarden, dan wordt het uitstel herroepen en wordt de straf toch voltrokken. Voldoe je wel aan de voorwaarden, dan wordt niet overgegaan tot uitvoering van de straf.
Wanneer er aan het uitstel meerdere voorwaarden verbonden worden, spreken we van 'uitstel met probatie'.
Mogelijke voorwaarden zijn:

- geen nieuw misdrijf plegen;
- niet omgaan met andere mensen die een misdrijf gepleegd hebben;
- je laten behandelen;
- drugtesten laten doen;
- je aanmelden bij een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg of een probatieassistent.

Worden de probatievoorwaarden niet nageleefd, dan kan het uitstel herroepen worden en gaan de straffen toch door.

GEVANGENISSTRAFFEN MET OPSCHORTING

Ook hier verklaart de rechter het misdrijf bewezen maar spreekt, in tegenstelling tot effectieve straffen of straffen met uitstel, geen straf uit. Ook hier krijg je als beklaagde weer een proeftijd van 1 tot 5 jaar, waarin je je best doet geen misdrijven te plegen. Slaag je daarin, dan volgt er geen straf. Lukt dat niet, dan kan de opschorting herroepen worden en kan de rechter toch een effectieve straf uitspreken.
Wanneer er aan de gewone opschorting voorwaarden verbonden zijn, spreken we van 'opschorting met probatie'. Als de probatievoorwaarden (zie uitstel met probatie) niet worden nageleefd, dan kan de probatieopschorting herroepen worden en kan er toch een effectieve straf worden uitgesproken.

Opmerking: voor druggebruikers staat uitdrukkelijk in de wetgeving dat zij ten alle tijde kunnen genieten van probatie, zelfs als ze daarvoor eigenlijk niet aan de wettelijke voorwaarden voldoen.

Verbeurdverklaring

Ten slotte kan de rechtbank, buiten de gevangenisstraf en de geldboete, ook nog besluiten om de in beslag genomen goederen verbeurd te verklaren. Dat zal zeker het geval zijn met aangetroffen drugs, maar ook andere zaken die verband houden met de gepleegde inbreuk kunnen verbeurdverklaard worden, ook al zijn ze geen eigendom van de betichte. Het kan bijvoorbeeld gaan om de auto waarmee drugs vervoerd werden of het geld waarvan vaststaat dat het afkomstig is van drugverkoop.
Maar die verbeurdverklaring gaat nog verder. Ook voorwerpen die onrechtstreeks verband houden met het gepleegde misdrijf kunnen verbeurdverklaard worden. Stel bijvoorbeeld dat je met de winst van de drugverkoop een stereo-installatie gekocht hebt, dan kan die eveneens verbeurdverklaard worden.
Die verbeurdverklaarde voorwerpen worden dan overgemaakt aan de ontvanger van registratie en domeinen. Deze zal de illegale zaken, zoals de drugs zelf en waardeloze voorwerpen, zoals het zwartverbrande lepeltje waarin heroïne werd gesmolten, laten vernietigen en de andere zaken openbaar verkopen. De opbrengst van deze verkoop gaat naar de Belgische Staat.

Strafvermindering en strafuitsluiting

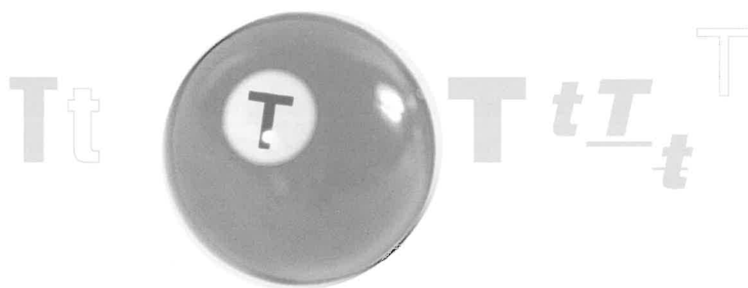
"Als je zelf iemand aangeeft bij de politie voor inbreuken op de drugwetgeving, krijg je dan strafvermindering?"

Dat kan inderdaad. Je doet dan een beroep op artikel 6 van de drugwetgeving. In dat artikel staat immers dat je in dat geval ofwel vrij van straf blijft ofwel strafvermindering kan krijgen. We spreken hier van strafuitsluitende of strafverminderende verschoningsgronden. Maar uiteindelijk is het wel de rechtbank die hierover uitspraak moet doen.

Je kunt zelfs vrijspraak vragen als de volgende voorwaarden vervuld zijn:
- je doet dit vóór elke daad van vervolging, dus voordat je zelf vervolgd wordt;
- de feiten die je kenbaar maakt, mogen uiteraard nog niet bekend zijn aan de overheid;
- de onthulling moet oprecht en volledig zijn. Dit wil zeggen: je moet alles vertellen. Het gaat dus niet op vanalles over anderen te gaan vertellen terwijl je je eigen aandeel probeert te verdoezelen.

Bovendien geldt hierbij dat je, door dit aangeven:
- alleen op vrijspraak kunt rekenen voor wanbedrijven: met andere woorden als de feiten waarvoor je zelf vervolgd zou kunnen worden, strafbaar zijn met correctionele straffen (dus niet meer dan 5 jaar);
- slechts strafvermindering kunt vragen als het om misdaden gaat: als de feiten waarvoor je zelf vervolgd zou kunnen worden, strafbaar zijn met criminele straffen (5 jaar en meer).

Is de eerste voorwaarde niet vervuld, met andere woorden als je zelf al vervolgd wordt, dan kun je toch nog strafvermindering krijgen voor door jou gepleegde feiten waarop geen zwaardere straffen dan 5 jaar staan, op voorwaarde echter dat je de identiteit van de overige, onbekend gebleven daders bekendmaakt.

Tapvergunning *Zie vergunning*
Therapeutisch advies *Zie parket*

Ter beschikking stellen *Zie ook parket en procesverbaal*

"Wat betekent 'ter beschikking stellen'?"

Als je 'ter beschikking wordt gesteld', dan moet je binnen de 24 uur, te rekenen vanaf je effectieve vrijheidsberoving, onder ***aanhouding***smandaat geplaatst worden door de onderzoeksrechter of terug in vrijheid gesteld worden.

Toegang weigeren

"Mag je iemand de toegang tot het jeugdhuis weigeren en op grond waarvan?"
"Hoe kun je een weigering staande houden wanneer deze persoon altijd terugkomt? "
"Mag je personen waarvan je vermoedt dat ze drugs bij zich hebben fouilleren of de toegang weigeren?"

Vreemd genoeg kun je geen ongewenste personen dwingen je jeugdhuis, lokaal of terrein te verlaten. Dit kan niet omdat jeugdhuizen en dergelijke beschouwd worden als 'publiek toegankelijke plaatsen'. En van publiek toegankelijke plaatsen mag je niemand weren.

PUBLIEK TOEGANKELIJKE PLAATS

Wanneer heb je nu met een publiek toegankelijke plaats te maken? In de wet van 9 juni 1999 op de Bewakingsondernemingen, Beveiligingsondernemingen en Interne Bewakingsdiensten wordt gesteld dat een publiek toegankelijke plaats een plaats is waar het publiek toegang heeft:

- vanwege de aard van de plaats, zoals een discotheek bijvoorbeeld;
- of doordat er geen geïndividualiseerde band bestaat tussen de inrichter en de genodigde.

Een jeugdhuis is dus per definitie een openbare plaats. En het vragen van toegangsbewijzen of inkomgeld maakt de plaats trouwens niet minder publiek toegankelijk. Zelfs met lidkaarten los je het probleem niet op: lokalen waar je enkel met een lidkaart toegelaten wordt, zoals in sommige jeugdhuizen, maar waar een breed publiek van deze zogenaamde vereniging lid kan worden, worden beschouwd als een publiek toegankelijke plaats.

Een activiteit of een lokaal daarentegen waar uitsluitend bepaalde genodigde personen zijn toegelaten, zoals bij een bruiloft of een ledenfeest van een vereniging, is geen publiek toegankelijke plaats en hier mogen personen wel geweerd worden.

HOE DAN OPTREDEN?

Als medewerkers van een jeugdhuis of een jeugdvereniging mag je ongewenste personen niet dwingen het terrein of het lokaal te verlaten. Niet met geweld, maar ook niet zonder. Het enige wat je kunt doen is praten met die personen, ze proberen te overtuigen of uiteindelijk de politie bellen.

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s T u v w x y z

FOUILLEREN EN CONTROLEREN?

De wet is heel duidelijk: enkel politiediensten mogen ***fouilleren***. Let wel: medewerkers die instaan voor de veiligheid bij een activiteit, zoals een fuif, een optreden of een viering, mogen personen die de plaats willen binnenkomen wel oppervlakkig controleren voorzover zij voldoen aan de wettelijke voorwaarden om dergelijke controle uit te voeren (cf. Wet op Bewakingsondernemingen, Beveiligingsondernemingen en Interne Bewakingsdiensten). Ook wanneer het een publiek toegankelijke plaats betreft. Het doel is dan te voorkomen dat personen wapens of andere gevaarlijke voorwerpen mee naar binnen zouden nemen. Controles om andere redenen, of om drugs te vinden, zijn dus niet toegelaten en door de wet zelfs expliciet verboden.
Zo'n oppervlakkige controle is bovendien aan een aantal voorwaarden onderworpen:

- zij moet gebeuren voordat de personen de plaats betreden hebben, dus niet als ze al binnen zijn;
- ze mag niet systematisch gebeuren;
- ze moet gebeuren door personen van hetzelfde geslacht;
- ze moet zich beperken tot kledij en handbagage. Je mag dus zeker geen voertuigen controleren.

Iemand die zich niet aan deze oppervlakkige controle laat onderwerpen, kun je vervolgens wel de toegang tot je jeugdhuis of elke andere publiek toegankelijke plaats, weigeren.

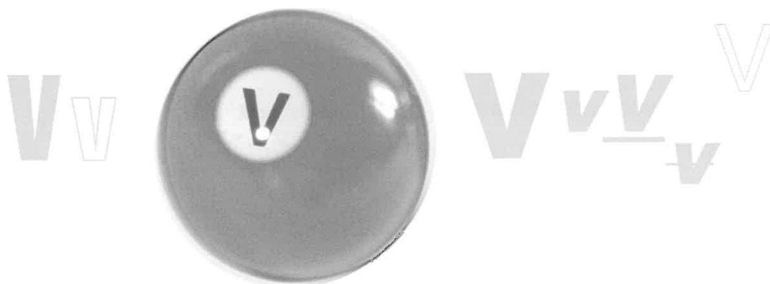
Trafiek

"Wat zegt de wetgeving over in- en uitvoer van drugs?"

De wet is hier heel formeel. Je mag helemaal geen drugs vervoeren, of dat nu over de grens is of enkel in het binnenland. Via die bepaling wilde de wetgever duidelijk de drugtrafiek aanpakken.
Het invoeren van drugs is steeds strafbaar. Of je nu drugs invoert om ze te verkopen of voor eigen gebruik, maakt geen verschil. Ook niet of je ervoor betaald wordt of niet.

Uitvoer ***Zie trafiek***

Verantwoordelijkheid *Zie aansprakelijkheid*
Verhoor *Zie aanhouding*
Verklikken *Zie strafvermindering en strafuitsluiting*
Verkoop *Zie Belgische drugwetgeving*
Vervoeren *Zie trafiek*
Vervolgen *Zie parket*
Vrijlating onder voorwaarden *Zie voorlopige hechtenis*

Vergunning

"Waarvoor heb je een vergunning nodig?"
"Bestaan er richtlijnen over de verkoop en het schenken van pepdrankjes (Red Bull en dergelijke) en premixdrankjes (breezer, gin-tonic, vodka-orange in blikjes). Heb je daar een tapvergunning voor nodig?"

Als je een feest of een fuif organiseert of je schenkt alcoholhoudende dranken in het jeugdhuis, moet je over een tapvergunning beschikken. Met deze vergunning mag je alcoholische dranken als bier, wijn, mousserende en andere al dan niet gegiste dranken en tussenproducten zoals porto, sherry, martini en dergelijke schenken.
Er bestaan twee soorten tapvergunningen:

1. de permanente tapvergunning: deze vraag je, als verantwoordelijke, minimum 15 dagen voor de opening van de zaak aan en betaal je jaarlijks opnieuw;
2. de vergunning voor gelegenheidsslijterijen: hiermee bedoelen ze fuiven en bals. Hier betaal je per dag. Deze vergunning kan slechts afgeleverd worden door douane en accijnzen aan verenigingen, waarvan de vertegenwoordiger een meerderjarige moet zijn, met een bewijs van goed gedrag en zeden.

Wil je ook sterke dranken schenken, dan heb je een andere vergunning nodig. Dat vergunningsrecht wordt geregeld door het KB van 25 maart 1999. Met sterke dranken bedoelt de wet "drank waarvan het alcoholgehalte, bij een temperatuur van 20°C, meer dan 22 volumeprocenten bedraagt". Het gaat dus om whisky, wodka, jenever en dergelijke. Deze dranken mag je sowieso niet schenken aan minderjarigen.
Heb je geen vergunning voor sterke dranken, dan mag je dus geen 'sterke' cocktails zoals whisky-cola maken, omdat je geen flessen sterke drank mag hebben. Je mag wel pepdrankjes en premixdrankjes schenken, omdat het alcoholpercentage van deze dranken om en bij de 6% bedraagt.

Erratum p. 39 Laatste paragraaf vervangen door volgende

Wil je ook sterke dranken schenken, dan heb je een andere vergunning nodig. Dat vergunningsrecht wordt geregeld door de wet van 28 december 1983 betreffende het verstrekken van sterke dranken en betreffende het vergunningsrecht. Deze wet zegt dat een drankgelegenheid waar uitsluitend of hoofdzakelijk minderjarigen bijeenkomen geen vergunning kan krijgen om sterke drank te schenken, te verkopen of zelfs gratis aan te bieden.

Met sterke dranken bedoelt deze wet alle alcoholhoudende gedestilleerde dranken (zuiver of in mengvorm) van meer dan 1,2% volume. Hiertoe behoren zeker whisky, wodka, jenever en andere, maar ook al de premixen zoals whisky-cola, vodka- orange en dergelijke. Sterke dranken mag je nooit (en nergens) schenken, verkopen of gratis aanbieden aan minderjarigen.

Verkeer

"Wat gebeurt er als ik rij met meer dan 0,5 promille alcohol in het bloed?"
"Kan ik in het verkeer ook getest worden op andere drugs dan op alcohol?"

Sinds 1994 geldt voor alcohol in het verkeer de 0,5 promillegrens. Sinds april 1999 is in de verkeerswetgeving ook het nemen van een urinestaal en een bloedstaal wettelijk geregeld. Daardoor kan de politie nu ook controles uitvoeren op rijden onder invloed van illegale drugs.

Alcohol

De politie kan je verplichten een ademtest te ondergaan als je aanstalten maakt om op de openbare weg een voertuig te besturen, als je een voertuig bestuurt of als je de vermoedelijke dader bent van een verkeersongeval. Let op: met voertuig wordt niet alleen een wagen bedoeld, je mag evenmin dronken op de fiets, op een brommer, motorfiets of zelfs op een paard zitten! Een ademtest in het verkeer moet je altijd toelaten, maar een kwartier uitstel vragen mag. Het resultaat van een ademtest is maar een aanduiding van dronkenschap en levert geen strafbaar bewijs. Daarvoor is een ademanalyse nodig. Ook hier heb je recht op een kwartier uitstel.
Wanneer uit de ademanalyse blijkt dat je tussen 0,5 en 0,8 promille alcohol in je bloed hebt, riskeer je een geldboete van minimum 5000 frank (minnelijke schikking) tot maximum 100.000 frank en een rijverbod van drie uur. Boven 0,8 promille loop je het risico op een geldboete tussen 15.000 frank (minnelijke schikking) en 400.000 frank. Je rijbewijs kan ook ingetrokken worden voor de duur van 8 dagen tot 5 jaar. Bij herhaling binnen de drie jaar zijn de straffen nog hoger.

Illegale drugs

De politie voert ook wegcontroles uit op het rijden onder invloed van illegale drugs. Er is intussen een open lijst van stoffen opgesteld, waarvan wetenschappelijk is aangetoond dat de aanwezigheid ervan in het organisme vanaf een bepaalde concentratie de rijvaardigheid beïnvloedt. Het gaat hier dan over cannabis, amfetamines, designeramfetamines (MDMA, MDEA, MBDB), heroïne/opiaten en cocaïne. En deze lijst kan in de toekomst vanzelfsprekend nog aangevuld worden.
Bij een wegcontrole op illegale drugs gaat de politie in de eerste plaats af op uiterlijke tekenen van mogelijk druggebruik. Daarvoor beschikken ze over een checklist, waarop aandachtspunten staan als spraak, coördinatie en pupilverwijding. Als de politie op basis daarvan vermoedt dat je onder invloed bent, wordt ter plaatse een urinetest afgenomen. Heb je een positieve urinetest (wat betekent dat je dus minstens één van bovenstaande stoffen gebruikt hebt) of weiger je de urinetest zonder wettige reden, dan loop je een rijverbod op van twaalf uur. Vooraleer je opnieuw een voertuig mag besturen, gaat de politie opnieuw na of je uiterlijke tekenen van druggebruik vertoont en wordt er eventueel een nieuwe urinetest afgenomen. Indien blijkt dat je nog steeds onder invloed van drugs bent, dan wordt het rijverbod met telkens zes uur verlengd, tot je niet meer onder invloed bent.
Bij een positieve urinetest wordt ook steeds een dokter opgeroepen om een bloedstaal te nemen. Dat wordt dan in een labo onderzocht. Strafrechtelijke vervolging is enkel mogelijk na een positieve bloedproef. Je riskeert:

- dat je rijbewijs wordt ingetrokken;
- dat je recht van sturen vervalt van 8 dagen tot 5 jaar;
- een geldboete tussen 40.000 en 400.000 frank/1.000 tot 10.000 euro;
- een gevangenisstraf van 15 dagen tot 6 maanden.

Nog enkele belangrijke opmerkingen hierbij:

- Iemand aanzetten tot rijden onder invloed of het ter beschikking stellen van een voertuig aan een persoon onder invloed is eveneens strafbaar.
- Als de urinetest of de bloedanalyse positief zijn, moet je zelf de kosten voor die testen betalen.
- Je mag de testen weigeren om medische redenen. Er zal dan een arts opgeroepen worden om dit te controleren. Als je weigering vervolgens ongegrond blijkt, dan zul je de kosten voor het oproepen van de dokter ook nog moeten betalen.

Vervalsing

Het vervalsen van doktersvoorschriften om op bedrieglijke wijze aan drugs te geraken, is strafbaar. Als je dat doet, zul je dus niet alleen voor je inbreuk op de drugwetgeving vervolgd worden, maar daar bovenop ook nog eens voor valsheid in geschrifte.

Verzekeringen

Een verzekeringscontract biedt je gedurende een bepaalde periode bescherming tegen de financiële gevolgen van schade die je lijdt of zelf veroorzaakt. Je betaalt een verzekeringspremie en de verzekering betaalt dan een deel van de kosten die je moet dragen, wanneer je iets overkomt.

Aanbevolen verzekeringen voor jeugdverenigingen zijn een verzekering burgerlijke ***aansprakelijkheid***, een verzekering lichamelijke ongevallen, een verzekering brand en aanverwante risico's en een verzekering rechtsbijstand.

Verzachtende omstandigheden

"Wat kan bij een drugmisdrijf gelden als verzachtende omstandigheid?"

De rechtbank kan omwille van verzachtende omstandigheden een mildere straf opleggen dan wettelijk voorzien is. Verzachtende omstandigheden kunnen bijvoorbeeld zijn dat je een blanco strafregister of een relatief gunstig strafrechtelijk verleden hebt.

Misdrijven worden in het strafwetboek ingedeeld in drie categorieën: overtredingen, wanbedrijven en misdaden. Voor misdaden worden de zwaarste straffen voorzien (vanaf 5 jaar opsluiting). Mits aanneming van verzachtende omstandigheden worden misdaden (die anders niet zouden kunnen vervolgd worden voor de correctionele rechtbank) bijna altijd 'gecorrectionaliseerd'. Dit wil zeggen dat men er wanbedrijven van maakt, zodat men in een lagere categorie van misdrijven komt en dus ook mildere straffen kan toekennen. Zo kan een misdaad waarop een straf gesteld is van 15 tot 20 jaar, gecorrectionaliseerd worden, waarbij de rechtbank dan lagere straffen kan opleggen. De straffen mogen echter niet lager zijn dan twee jaar. Naargelang de zwaarte van de straffen ligt dit minimum, na correctionalisering, hoger of lager.

Bij verwijzing naar de rechtbank is het de ***raadkamer*** die de aanneming van verzachtende omstandigheden zal vermelden om van misdaden een wanbedrijf te maken. Bij rechtstreekse dagvaarding beslist de procureur des Konings hierover.

Verzwarende omstandigheden

"Als ik verlamd geraak door het gebruik van een XTC-pil die ik van een vriend gekregen heb, kan die vriend daarvoor dan zwaarder gestraft worden?"

Als je zelf minderjarigen betrekt bij druggebruik door hen drugs te verkopen of hen gratis drugs te geven of als je minderjarigen in je woning drugs laat gebruiken, kun je zwaarder gestraft worden dan wanneer het om meerderjarigen zou gaan. Daarnaast worden ook de gevolgen van het verstrekken van drugs, zoals letsels of zelfs de dood van de gebruiker, in rekening gebracht, evenals het al dan niet lid zijn van een drugbende. Met dat laatste wil de wet georganiseerde ***trafieken*** beteugelen.

Schematisch ziet het er zo uit:

Verzwarende omstandigheid	Gevangenisstraf wordt opgetrokken tot
het betrekken van minderjarigen, ouder dan 16 het betrekken van minderjarigen, tussen 12 en 16 het betrekken van minderjarigen, jonger dan 12	Opsluiting van 5 tot 10 jaar Opsluiting van 10 tot 15 jaar Opsluiting van 15 tot 20 jaar
het verstrekken of vergemakkelijken van het gebruik van drugs heeft bij de gebruiker als gevolg: ● een ongeneeslijk lijkende ziekte ● een blijvende ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid ● het volledige verlies van het gebruik van een orgaan ● een zware verminking	Opsluiting van 5 tot 10 jaar
het verstrekken of vergemakkelijken van het gebruik van drugs heeft de dood van de gebruiker als gevolg	Opsluiting van 10 tot 15 jaar
het lid zijn van een bende die drugtrafieken opzet het leiden van een bende die drugtrafieken opzet	Opsluiting van 10 tot 15 jaar Opsluiting van 15 tot 20 jaar

Voorlopige hechtenis

"Wat betekent 'voorlopige hechtenis'?"

Wanneer het parket beslist om je te vervolgen, kun je maximum 24 uur vastgehouden worden (zie ook aanhouding). De onderzoeksrechter beslist dan over de verdere ***aanhouding***. Vooraleer de onderzoeksrechter hierover een beslissing neemt, is hij verplicht je te verhoren. Je bent niet verplicht iets te zeggen, maar het kan belangrijk zijn bepaalde zaken toe te lichten, omdat de onderzoeksrechter op dat ogenblik moet beslissen om je aanhouding al dan niet te verlengen.

Blijf je aangehouden, dan spreken we van voorlopige hechtenis. In dat geval heb je recht op bijstand van een advocaat en moet je binnen de vijf dagen verschijnen voor de ***raadkamer***, die over de verdere aanhouding beslist. Deze verlenging geldt dan telkens voor een maand. De dag voor de zitting kan je je dossier gaan inkijken. Ook als het onderzoek volledig klaar is en je wordt door de raadkamer naar de rechtbank verwezen, kun je nog in voorlopige hechtenis blijven. Je blijft in dat geval dus in de gevangenis tot je zaak ten gronde voorkomt.

Blijf je niet aangehouden, dan spreken we van voorlopige vrijheid. Een bijzondere variant van de voorlopige vrijheid is de vrijlating onder voorwaarden (VOV). Hierbij beslist de onderzoeksrechter (of de raadkamer of de Kamer van Inbeschuldigingstelling) om bepaalde voorwaarden aan je vrijheid te koppelen. Bij het opleggen van de voorwaarden wordt tegelijk ook meestal een justitieassistent aangeduid, die moet toezien op het naleven van de voorwaarden en die hierover ook verslag uitbrengt. Dit verslag wordt uiteindelijk bij je strafdossier gevoegd. Leef je de voorwaarden niet na, dan kan de onderzoeksrechter je opnieuw laten aanhouden. De duur van een vrijlating onder voorwaarden bedraagt maximum drie maanden en kan telkens verlengd worden met een nieuwe periode van maximum drie maanden.

De voorlopige vrijheid eindigt nadat het gerechtelijk vooronderzoek is afgelopen en de zaak voor de rechtbank wordt gebracht. Zij kan dan beslissen om:

- een geldboete op te leggen;
- een effectieve gevangenisstraf uit te spreken;
- een gevangenisstraf met uitstel op te leggen;
- de straf op te schorten;
- de verdachte vrij te spreken.

Meer info? Kijk bij ***strafmaatregelen***.

Vrijwilligers

"Als bezoekers voor overlast zorgen in het jeugdhuis waar je als vrijwilliger werkt, ben je dan juridisch verantwoordelijk en burgerlijk aansprakelijk?"
"Kan het jeugdhuis of de jeugdvereniging verantwoordelijk gesteld worden voor het gedrag of de fouten van een individuele vrijwilliger"

Voor je een vrijwilliger bepaalde verantwoordelijkheden geeft, moet je duidelijke afspraken maken. Dat is zowel voor de organisatie als voor de vrijwilliger van groot belang. Je kunt mondelinge overeenkomsten maken of alles netjes neerschrijven in een afsprakennota, maar zorg er steeds voor dat het werk waar het om gaat duidelijk is omschreven, evenals de tijd waarbinnen het werk moet verricht worden. Gaat de vrijwilliger akkoord met de taken, dan verbindt hij zich er ook toe dit zo goed mogelijk te zullen uitvoeren.
Zo'n afspraak of engagement ga je doorgaans aan voor onbepaalde duur en kun je vergelijken met een contract, waar dan uiteraard ook juridische consequenties aan vasthangen, zoals ***aansprakelijkheden***. Zo kan de vrijwilliger niet aansprakelijk gesteld worden voor een fout die te wijten is aan een slechte uitvoering van de verbintenis. Hij kan alleen aansprakelijk gesteld worden voor de zorgvuldigheid waarmee hij zijn taak vervult. We noemen dit de algemene zorgvuldigheidsplicht. Hierbij wordt het gedrag van de vrijwilliger dan getoetst aan dat van de zorgvuldige standaardvrijwilliger, die bovendien nog eens extra soepel wordt beoordeeld omdat hij nu eenmaal onbezoldigd werkt.

Zwijgplicht

Zie meldingsplicht

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z

INHOUD

GERAADPLEEGDE WERKEN

- **BOONEN, JAN; DECOCK, GEERT; TACK, LIEVE,** *Recht voor maatschappelijk assistenten,* Kluwer rechtswetenschappen Deurne, 1998.

- **DHONDT, SARAH; VAN BUGGENHOUT, BEA,** *Het statuut van de vrijwilliger, knelpunten en oplossingen,* Maklu Antwerpen, Koning Boudewijnstichting Brussel, 1999.

- **VAD**, *De achtergrond op de voorgrond,* achtergrondinformatie over alcohol en andere drugs voor het jeugdwerk, 1995.

- **VAD**, *Drugs en de wet,* de grote vraagtekens, 2001.

- **VAN CAUWENBERGHE, KARL**, *Drugsvademecum,* Kluwer rechtswetenschappen Deurne, 1997.

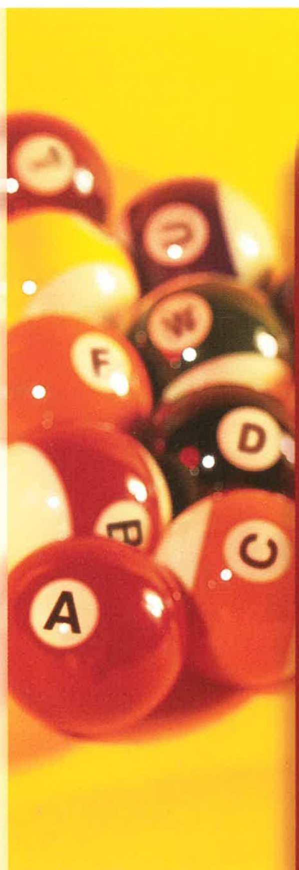
- **WOLF, HERMAN; TODTS, SVEN; VAN DER KREEFT, PEER; VAN CAUWENBERGHE, KARL**, *Drugs en gebruik: duidelijke antwoorden op uw vragen,* Icarus Antwerpen, 1998.

We namen ook informatie over uit volgende websites:

- **www.just.fgov.be**
- **www.farm.kuleuven.ac.be**

September 2001

Juridische handvatten

JEUGDWERK

VU: Stan Ansoms, VAD, E. Tollenaerestraat 15, 1020 Brussel
Tel.: 02-423 03 33, fax: 02-423 03 34, e-mail: vad@vad.be, website: www.vad.be
Wettelijk depotnummer: D/2001/6030/8

